

afbakening van de gebieden van de natuurlijke en
agrarische structuur in de regio Vlaamse Ardennen

Boven Brakel

agenderingsnota programma 2026

versie voor C-AGNAS van 8 januari 2026

**Vlaamse
overheid**

**DEPARTEMENT
OMGEVING**

1	Leeswijzer	3
2	Situering en doelstellingen	4
2.1	Situering	4
2.2	Plandoelstelling	5
3	Relatie met beleidsplannen en onderzoeken	6
3.1	Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen	6
3.1.1	De bindende bepalingen	6
3.1.2	Het richtinggevend gedeelte	6
3.1.3	Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur	6
3.2	Natura 2000	10
3.3	TO.P Dender	11
3.3.1	Structuurvisie Groenblauwe Denderflanken	11
3.3.2	Brongerichte aanpak bovenstrooms bufferen van sediment én water in het Denderbekken	12
3.4	Stroomgebiedbeheerplannen - Blue Deal	12
3.5	Programma Meer Bos	13
3.6	Onroerenderfgoedbeleid	13
3.7	Provinciaal Ruimtelijk Beleidsplan Oost-Vlaanderen	14
3.8	Vlaamse Parken: landschapspark Vlaamse Ardennen	14
4	Motivering van de agendering	16
4.1	Toetsing beleidsmatige prioriteiten	16
4.2	Toetsing uitvoeringsgerichtheid	16
5	Preliminair werkhypothese voorgenomen plan	18
6	Aandachtspunten voor verder onderzoek in de planningsfase	21
7	Bijlagen	22

1 Leeswijzer

Voorliggend document is een agenderingsnota voor de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV).

De agenderingsnota is gericht aan het coördinatieplatform AGNAS (C-AGNAS). Op basis van deze agenderingsnota dient C-AGNAS te beslissen over de opname van het gebied op het gebiedsgericht programma 2026. Indien het gebied opgenomen wordt op het gebiedsgericht programma, zal het Departement Omgeving een voorstel van startnota uitwerken in functie van een beslissing van de Vlaamse Regering over het opstarten van een geïntegreerd planningsproces.

2 Situering en doelstellingen

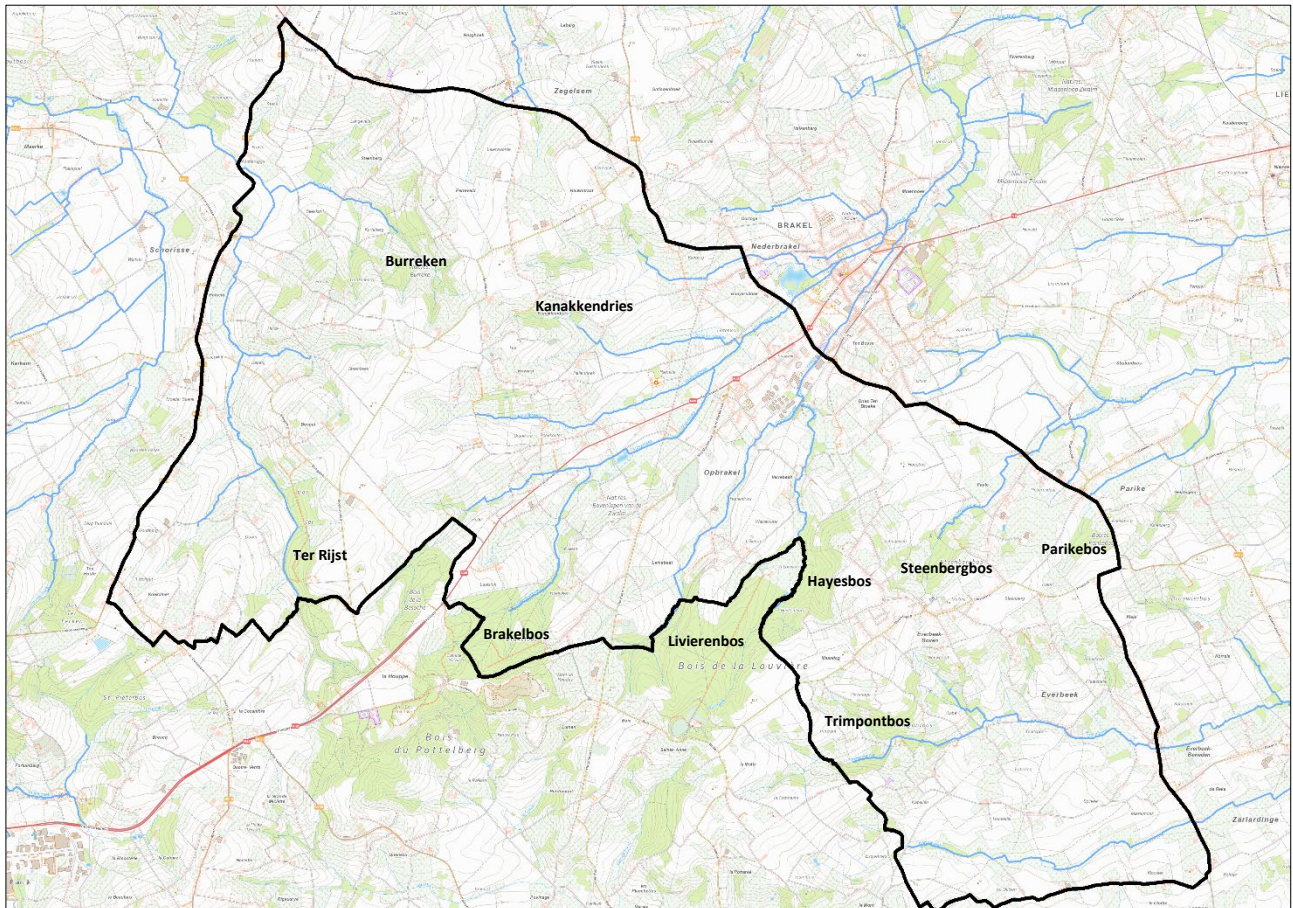
2.1 Situering

Het voorgesteld onderzoeksgebied voor het op te maken gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan omvat het gebied ten zuidwesten van Brakel op grondgebied van de gemeenten Maarkedal, Horebeke en Brakel. Het omvat de heuvelkam die de waterscheiding vormt tussen het Schelde- en Denderbekken met de brongebieden en bovenlopen van de Maarkebeek, Zwalmbeek en de twee Everbeekse Molenbeken vanuit respectievelijk Bos Terrijs, Brakelbos-Livierenbos-Hayesbos, Steenbergbos en Trimpontbos.

Het wordt begrensd door:

- in het westen door de N454 en de kern van Schorisse;
- in het noorden door de N8 en de kern van Brakel;
- in het oosten door de N492 en de kernen van Parike en Everbeek-Beneden;
- in het zuiden door de gewestgrens met het Waals Gewest.

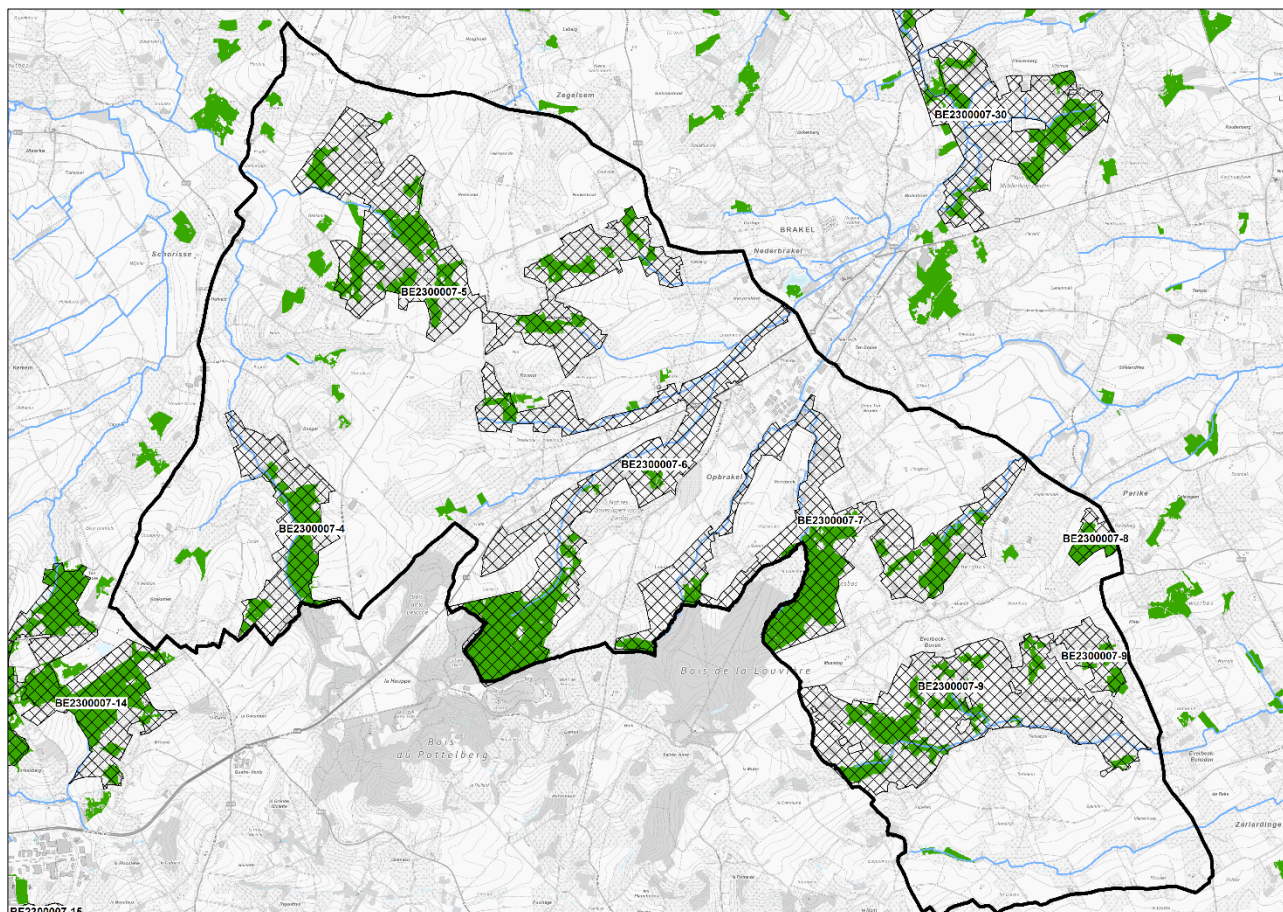
Figuur 2-1. Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied omvat zes deelgebieden van het habitatrichtlijngebied BE2300007 “Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuid-Vlaamse bossen”

- BE2300007-4. Bos Ter Rijst
- BE2300007-5. Burreken-Kanakkendries
- BE2300007-6. Brakelbos-Bovenlopen Zwalm
- BE2300007-7. Hayesbos-Steenberg
- BE2300007-8 Parikebos
- BE2300007-9 Trimpontbos

Figuur 2-2. Natura 2000-gebieden en bestaande bossen

2.2 Plandoelstelling

Op basis van de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos voor de regio Vlaamse Ardennen kunnen volgende plandoelstellingen geformuleerd worden:

- Samenhangende complexen van zéér waardevolle historische bossen behouden, verbinden en verstreken als structuurbepalende natuur- en landschapselementen
- Behoud en versterken van uitgesproken natuurwaarden in beekvalleien en op valleiflanken met ruimte voor herstel van natuurlijke watersystemen
- Ruimtelijk-functioneel samenhangende gebieden vrijwaren voor land- en tuinbouw met grondgebonden landbouw als drager van de open ruimte
- Vrijwaren van markante plateau- en steilranden en waardevolle landschappen met erfgoedwaarden.

Het plan geeft daarmee uitvoering aan:

- de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen m.b.t. de afbakening van de gebieden van de natuurlijk en agrarische structuur en de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos die voor de regio Vlaamse Ardennen daarvoor is uitgewerkt;
- de beslissing van de Vlaamse Regering van 8 mei 2009 over de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur in de regio Vlaamse Ardennen en het operationeel uitvoeringsprogramma Vlaamse Ardennen waarin de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van bijkomende natuur- en bosgebieden i.f.v. de realisatie van het VEN-IVON en de Natura 2000-doelen voorzien is;
- de beslissingen van de Vlaamse Regering over de vaststelling van de Europese natuurdoelen voor de speciale beschermingszones in de Vlaamse Ardennen, het stroomgebiedbeheerplan Schelde en Maas 2022-2027 en de Blue Deal 2025-2029.

3 Relatie met beleidsplannen en onderzoeken

3.1 Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt opgemaakt in uitvoering van de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

3.1.1 De bindende bepalingen¹

Het Vlaams Gewest bakent de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur als volgt af in gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen:

- 125.000 ha grote eenheden natuur of grote eenheden natuur in ontwikkeling (in overdruk) Daarvoor is een toename van 38.000 ha natuur- en reservaatgebied (t.o.v. 1994) tot een totaal van 150.000 ha natuur- en reservaatgebied nodig.
- 750.000 ha agrarisch gebied, ruimtelijk bestemd voor de beroepslandbouw.
- 10.000 ha bijkomend bosgebied of bosuitbreidingsgebied, tot een totaal van 53.000 ha bosgebied.
- 80.000 ha natuurverwevingsgebied (in overdruk) op niet groene bestemmingen.

3.1.2 Het richtinggevend gedeelte

Ruimtelijke visie op de ontwikkeling van Vlaanderen: 'Vlaanderen open en stedelijk'

Met de metafoor 'Vlaanderen, open en stedelijk' wil het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) een trendbreuk realiseren met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkeling. Deze trendbreuk beoogt de versterking van het buitengebied en het tegengaan van de versnippering door een optimaler gebruik en beheer van de stedelijke structuur.

Daarom wordt de ruimtelijk structurerende werking van het fysisch systeem als principe vooropgesteld. Het fysisch systeem is ruimtelijk structurerend voor de natuurlijke structuur (inclusief de bosstructuur), de agrarische structuur, de nederzettingsstructuur en het landschap. Ruimtelijk structurerend betekent dat de huidige, intrinsieke kenmerken van het bestaand fysisch systeem het richtinggevend kader zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van de structuurbepalende functies natuur, bos, landbouw en wonen en werken op het niveau van het buitengebied.

In Vlaanderen wordt de ruimtelijke structuur van het buitengebied vandaag bepaald door het samenhangend geheel (netwerk) van rivier- en beekvalleien, grote en aaneengesloten natuur- en boscomplexen, belangrijke landbouwgebieden, de nederzettingsstructuur, het landschap en de infrastructuur...

Inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen

Elk van de drie voor het buitengebied structuurbepalende functies – landbouw, natuur en bos – kan slechts op een duurzame wijze functioneren indien de gebieden die aan deze functie worden toegewezen, ingebed zijn in een goed gestructureerd geheel. Daarom wordt het buitengebiedbeleid gedifferentieerd naar een beleid voor de natuurlijke structuur, de agrarische structuur en de nederzettingsstructuur. De natuurlijke en de agrarische structuur kunnen elkaar in bepaalde gebieden (natuurverwevingsgebieden) overlappen.

Het afbakenen van de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuur in ruimtelijke uitvoeringsplannen moet daarom gelijktijdig en op gelijkwaardige basis gebeuren. De natuurlijke structuur kan in bepaalde gebieden ook overlappen met andere functies (recreatie, overige functies...).

3.1.3 Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Van 2004 tot 2009 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen een ruimtelijke visie uit op landbouw, natuur en bos, voor dertien buitengebiedregio's. De visie geeft op hoofdlijnen aan

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft, en de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011 wat de bindende bepalingen betreft.

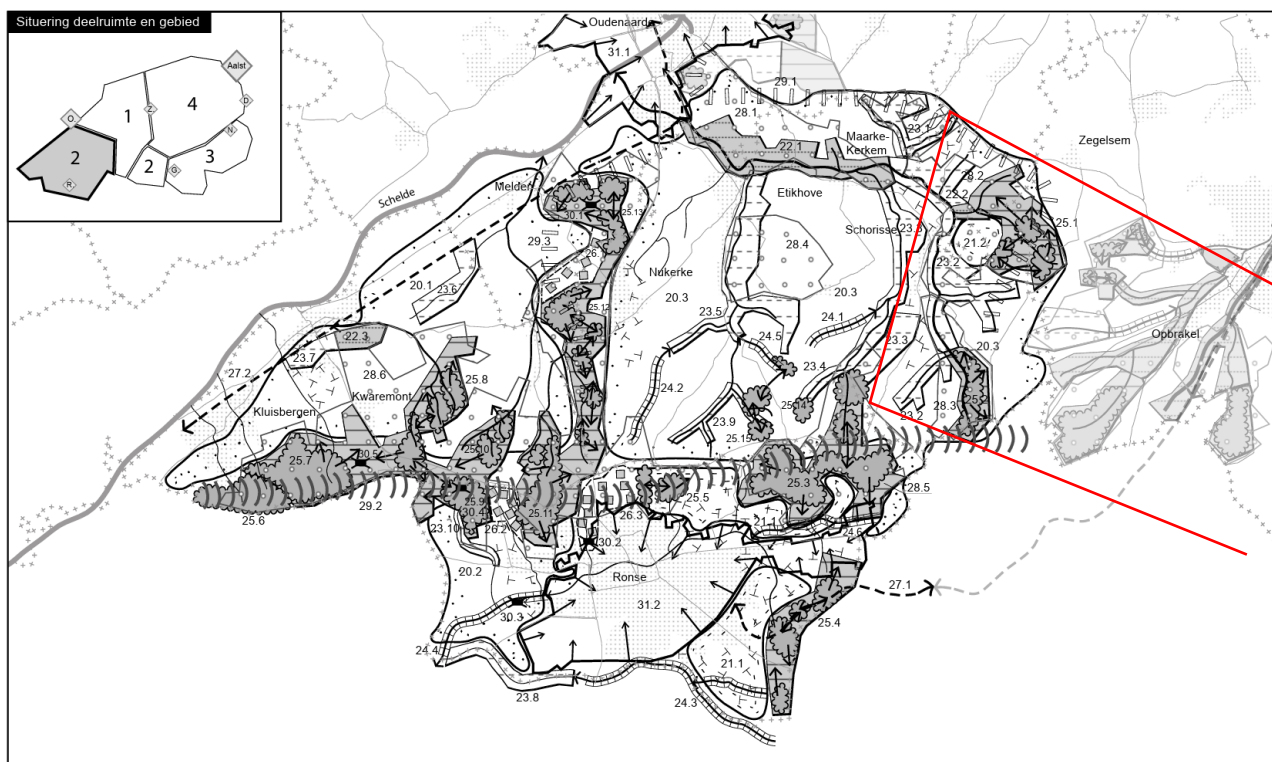
welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. Ze vormt de basis voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

Voor elk van de dertien regio's heeft de Vlaamse Regering de visievormingsprocessen afgerond met een beslissing over het actieprogramma voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor de landbouwgebieden waar de bestemming van het gewestplan zeker behouden kan blijven, besliste de regering om de bestaande agrarische bestemmingen te herbevestigen.

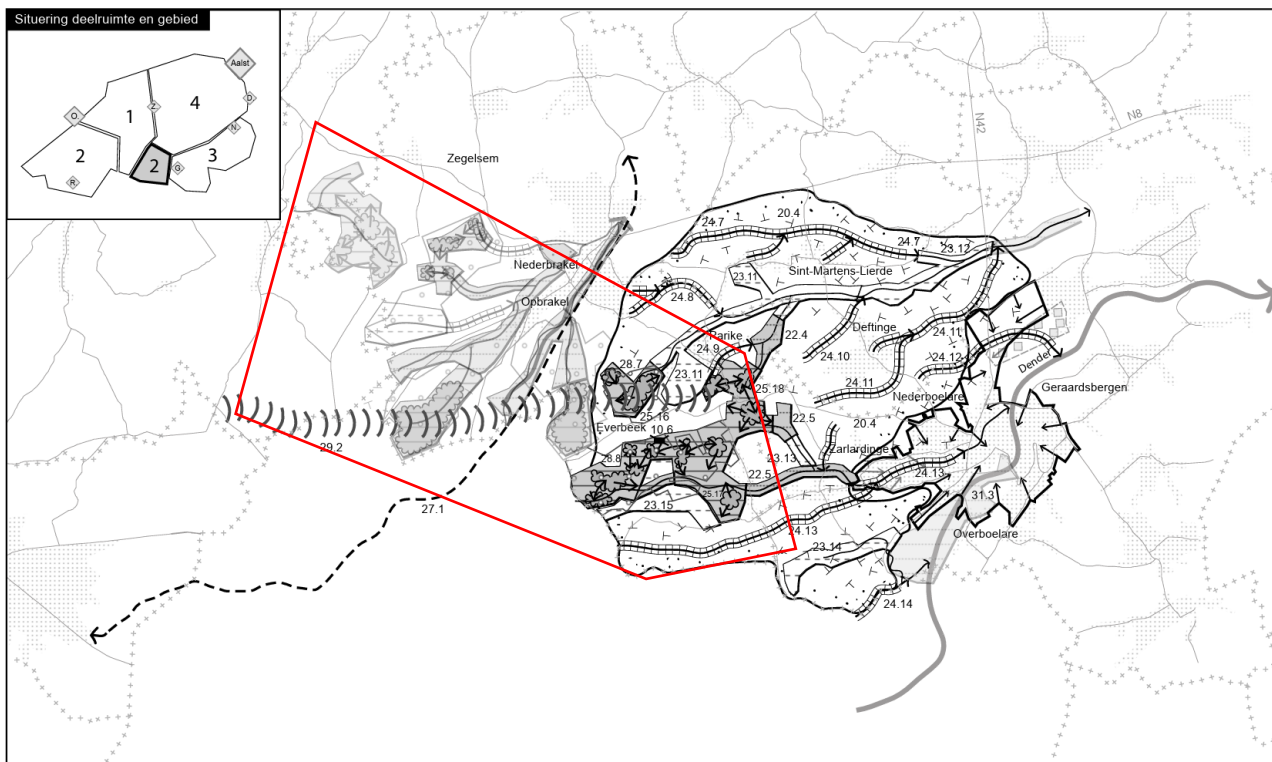
Het afbakeningsproces in de regio Vlaamse Ardennen

Voor de buitengebiedregio Vlaamse Ardennen werd het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgestart in 2008. De Vlaamse Regering nam op 8 mei 2009 kennis van het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en keurde het operationeel uitvoeringsprogramma goed.

Figuur 3-1. Uitsnede gewenste ruimtelijke structuur regio Vlaamse Ardennen (oostelijk deel, deelruimte 2)

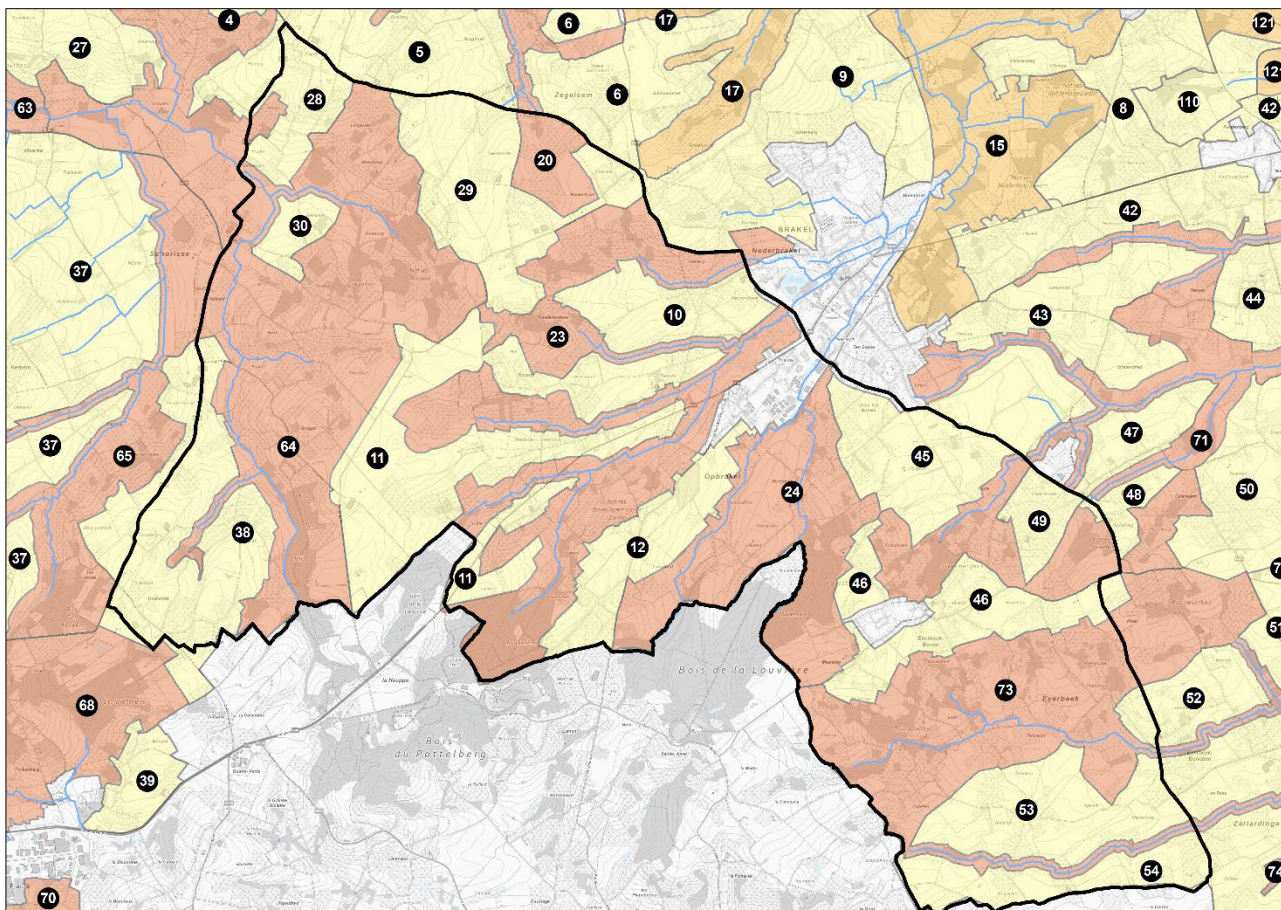

Figuur 3-2. Uitsnede gewenste ruimtelijke structuur regio Vlaamse Ardennen (oostelijk deel, deelruimte 2)

Samen met de ruimtelijke visie keurde de Vlaamse Regering ook de beleidsmatige herbevestiging goed van de bestaande gewestplannen voor ca. 29.000 ha agrarisch gebied in de regio Vlaamse Ardennen én een operationeel uitvoeringsprogramma voor de op te maken gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen in de regio.

Figuur 3-3. Uitsnede Operationeel uitvoeringsprogramma Vlaamse Ardennen

Het plan omvat (delen van) volgende actiegebieden uit het operationeel uitvoeringsprogramma Vlaamse Ardennen:

- Gebied 10. Landbouwgebied Haaiershoek. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.
- Gebied 11. Landbouwgebied van Rovorst-Wolfskerke. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.
- Gebied 12. Landbouwgebied van Zureveld. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.
- Gebied 20. Bovenlopen van de Perlinckbeek en zijlopen. Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:
 - het versterken van de natuurlijke structuur in de vallei en de valleisteilrand van de Perlinckbeek;
 - het differentiëren van de valleien en valleisteilranden van de bovenloop van de Perlinckbeek en de Roebeek met agrarisch gebied, natuur, bos en/of natuurverweving.
- Gebied 23. Molen- en Sassegembeek, Roosmeersbeek en zijlopen, Hauwstraat-Kannakkendries-Rovorst en Brakelbos. Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:
 - het versterken van de natuurlijke structuur in de valleien en op de valleisteilranden van de Roosmeerbeek, de Molen- en de Sassegembeek en zijbeek;
 - het versterken van de bosstructuur aan Hauwstraat en Kannakkendries, Froonen- en Boembos en Brakelbos;
 - het differentiëren van de valleien en valleisteilranden van de Vaanbuikbeek en de Slijpkotbeek met agrarisch gebied, natuur, bos en/of natuurverweving en behoud en versterking van de verbindingen tussen de bronzones en de rest van de vallei(steilrand) (inclusief omgeving Hutte).
- Gebied 24. Bovenloop van de Zwalm, Dorenbos- en Verrebeek en Haeyesbos. Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor
 - het behoud van de omgeleide Zwalm (Dorenbosbeek) doorheen Brakel en verbinding Dorenbosbeek en middenloop Zwalm;
 - het versterken van de natuurlijke en bosstructuur in de Dorenbos- en Verrebeek, voormalige spoorlijn en het Haeyesbos
 - het behoud en versterking van de onderlinge relatie en met de bossen van Everbeek.
 - het hernemen van de agrarische bestemming op het gewestplan voor het behoud van de landbouwkouter tussen Dorenbos- en Verrebeek.
- Gebied 28. Landbouwgebied Schamperij-Aarstbrugge. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.
- Gebied 29. Landbouwgebied Perreveld-Houwstraat. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.
- Gebied 30. Landbouwgebied van Foreest. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.
- Gebied 38. Landbouwgebied van Koekamer-Doorn. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.
- Gebied 45. Landbouwgebied Hoogbos. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.
- Gebied 46. Landbouwgebied van Everbeek-Boven. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.
- Gebied 49. Landbouwgebied Feite-Peperendaal. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.
- Gebied 52. Landbouwgebied van Korrele. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.
- Gebied 53. Landbouwgebied van Hemelrijk en Zarlardinghe. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.

- Gebied 54. Landbouwgebied van Gelembeker. Beleidsmatig bevestigen van de bestaande bestemmingen voor landbouw, natuur en bos op het gewestplan.
- Gebied 64. Midden- en bovenloop Maarkebeek en zijlopen inclusief Burreken en Bos Terrijst. Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:
 - het versterken van de natuurlijke en bosstructuur in de valleien en op de valleisteilrand van de Maarkebeek, de Krombeek en de Molenbeek;
 - het versterken van de bosstructuur van het Burreken en het Bos Terrijst;
 - het differentiëren van de valleien en de valleisteilranden van de Schamperij- en Broekbeek, Noenendal, Vijverbeek, Steenbeek en de Maarkebeek-Molenbeek met agrarisch gebied, natuur, bos en natuurverweving
 - het behoud en versterking van de verbindingen tussen de bron- en hellingbossen en de rest van de valleien.
 - het hernemen van de agrarische bestemming op de gewestplannen nabij de landbouwkernen (vb. Schorisse) en op de kouters.
- Gebied 71. Bossen van Everbeek en Parike, (Water)molen- en Pachtbosbeek en zijbeken en Broekbeek. Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:
 - het versterken van de natuurlijke en bosstructuur van Schudewee, het Steenbergbos, Parikebos en Kalenberg;
 - het versterken van de natuurlijke structuur van de Remistebeek en delen van de Molen-Pachtbosbeek en het versteken van de relatie tussen deze (bron)bossen en de bijhorende beekvalleien;
 - het differentiëren van de valleien en de valleisteilranden Molenbeek-Pachtbosbeek-Watermolenbeek inclusief Fayte en Stratendries, Larebeek en zijbeken, Vagebeek-Monkerijbeekske, bovenloop Remistebeek in relatie tot de bron- en hellingbossen en in functie van onderlinge verbindingen, tussen de bossen met agrarisch gebied, natuur, bos en/of natuurverweving
- Gebied 73. Bossen van Everbeek (Trimpont, Kollebroeken en Nieuwpoort) Brouwiersbos en Molenbeek – Terkleppebeek, Korreel- en Gerrebroekbeek en Binche-, Kalsterloop. Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:
 - het versterken van de natuurlijke en bosstructuur van Trimpont-, Kapel-Brouckbos Kollebroeken en Nieuwpoort als onderdeel van één complex in relatie tot de Molenbeek-Terkleppebeek en Brouwiersbos en het versteken van de relatie tussen deze bron- en hellingbossen en de bijhorende beekvalleien
 - het differentiëren van de vallei en de valleisteilrand van de Korreelbeek – Gerrebroekbeek, de Binche-, Kalster- en Molenbeek en de zone ten zuiden van de Terkleppebeek met agrarisch gebied, natuur, bos en natuurverweving;
 - het hernemen van de agrarische bestemming op de gewestplannen.

3.2 Natura 2000

Het onderzoeksgebied omvat zes deelgebieden van het habitatrichtlijngebied BE2300007 “Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuid-Vlaamse bossen”. De kenmerken van het gebied, **meerbepaald** het glooiende landschap met bossen en valleien, resulteren in een rijk gevarieerde natuur. Op de top en op de flanken van de heuvels bevinden zich de typische beukenbossen met wilde hyacint als voorjaarsbloeiërs. Het gebied heeft vele bronnen met daaraan gekoppelde bronbossen met aansluitend een kleinschalig agrarisch landschap met houtkanten, hagen, bomenrijen en graslanden maar ook grote open kouters. De valleien worden gekenmerkt door natte valleibosses en populierenbossen, maar ook door vochtige graslanden langs kleinere rivieren en waterlopen.

Volgende specifieke doelstellingen inzake bosuitbreiding worden afgeleid uit de vastgestelde Natura 2000-doelen:

- Bos Ter Rijst-Brakelbos
 - Actueel bos: ca. 98 ha (34 ha Ter Rijst+ ca. 64 ha Brakelbos)
 - Natura 2000-doelen: richtwaarde 138 ha
 - Effectieve bosuitbreiding: + 40 ha
- Hayesbos-Steenberg

- Actueel bos: ca. 72 ha (52 ha Hayesbos + ca. 20 ha Steenbergbos)
- Natura 2000-doelen: richtwaarde 132 ha
- Effectieve bosuitbreiding: + 60 ha

Op basis van de concrete richtcijfers dient er minstens 100 ha effectieve bosuitbreiding voorzien worden bij de genoemde boskernen.

Voor de overige SBZ-bossen stellen de Natura 2000-doelen dat de kleinere boskernen degelijk gebufferd en/of met elkaar verbonden moeten worden:

- Om de verschillende bosfragmenten binnen de SBZ-deelgebieden Parikebos en Trimpontbos te bufferen en met elkaar te verbinden lijkt minstens 25 ha effectieve bosuitbreiding noodzakelijk (raming).
- Om de verschillende bosfragmenten binnen de SBZ-deelgebieden Burreken en Kanakkendries te bufferen en met elkaar te verbinden lijkt minstens 25 ha effectieve bosuitbreiding noodzakelijk (raming).

Op basis van deze gegevens wordt een effectieve bosuitbreidingsambitie van minstens 150 ha effectieve bosuitbreiding geformuleerd.

Naast bosuitbreiding zal cfr. de Natura 2000-doelen prioritair ingezet moeten worden op het verbeteren van de kwaliteit van de waterlopen en de natuurlijke structuur van beekvalleien en brongebieden en versterking van het bocagelandschap met grasland- en moerasvegetaties. Kleinschalige oppervlaktetoenames van deze grasland- en moerasvegetaties worden o.m. voorgesteld in de deelgebieden 4 Terrijs, 5 Burreken, 6 Brakelbos, 7 Hayesbos-Steenberg en 9 Trimpont.

Het Natura 2000-gebied is aangemeld voor een aantal specifieke vissoorten (Bittervoorn, Rivierdonderpad en Beekprik), vaak gebonden aan (vrij) ongestoorde waterlopen. Prioritaire inspanning omvatten het verbinden en uitbreiden van het leefgebied in functie van deze soorten door het verbeteren van de habitatkwaliteit over een grotere oppervlakte prioritair ter hoogte van de nu gekende populaties (o.a. deelgebied 4 Bos Terrijs, 5 Burreken, 6 Brakelbos, 7 Hayesbos-Steenberg, 9 Trimpont, 10 Steenbergse bossen).

Het behoud en herstel van de kleinschalige bocagelandschappen binnen het Natura 2000-gebied vormt een belangrijke opgave. Deze bocagelandschappen zijn o.a. van essentieel belang als foerageergebied voor Wespandief en als foerageer- en verbindingsgebied voor vleermuizen.

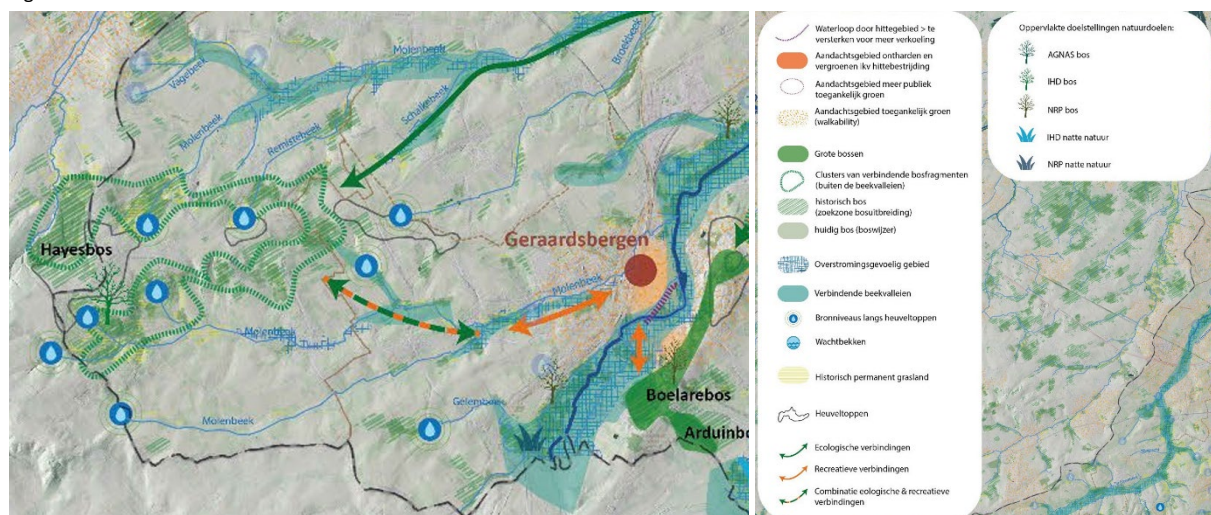
3.3 TO.P Dender

Het oostelijk deel van het voorgestelde onderzoeksgebied overlapt (in beperkte mate) met het werkingsgebied van het Territoriaal Ontwikkelingsplan (T.OP) Dender van de Vlaamse overheid en de provincie Oost-Vlaanderen voor wat betreft de bossen en brongebieden ter hoogte van de Everbeekse bossen (Hayesbos, Trimpontbos...).

3.3.1 Structuurvisie Groenblauwe Denderflanken

Er werd binnen die werking een structuurvisie Groenblauwe Denderflanken uitgewerkt (<https://omgevingvlaanderen-vps.paddlecms.net/sites/default/files/2024-05/Rapport%20Structuurvisie%20Groenblauwe%20Denderflanken.pdf>).

Figuur 3-4. Uitsnede Structuurvisie Groenblauwe Denderflanken

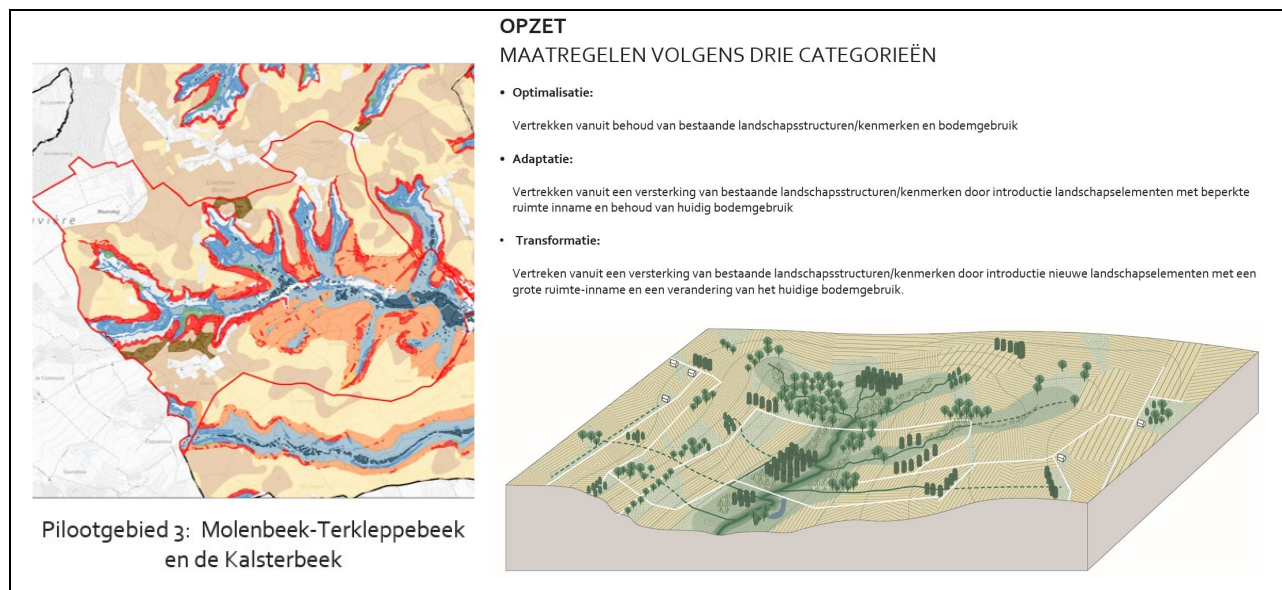

3.3.2 Brongerichte aanpak bovenstrooms bufferen van sediment én water in het Denderbekken

Om erosie en wateroverlast in het Denderbekken aan te pakken is binnen T.OP Dender een proefproject opgestart met drie pilootgebieden waarvoor maatwerkvoorstellen uitgewerkt worden. Dat omvat zowel maatregelen bij de bron als de aanleg van grasstroken, erosiedammen en -buffers. Ook op langere termijn wordt gekeken hoe het landschap meer weerbaar kan worden gemaakt tegen modder- en wateroverlast. Eén van de drie pilootgebieden ligt binnen het onderzoeksgebied van het voorgestelde GRUP Boven Brakel, i.c. de Terkleppebeek in Brakel. Het project loopt nog tot eind 2026.

De inzichten en voorgestelde inrichtingsmaatregelen uit deze pilootgebieden zullen mee doorvertaald kunnen worden in de voorstellen voor de afbakening en differentiatie van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur via het GRUP Boven Brakel.

Figuur 3-5. Maatregelen brongerichte aanpak bovenstrooms bufferen van sediment en water in het Denderbekken

3.4 Stroomgebiedbeheerplannen - Blue Deal

De Dendervallei is een strategisch gebied binnen de Blue Deal.

Voor het afstroomgebied van de Maarkebeek op **grondegebied** van de gemeente Maarkedal loopt een Water-Land-Schap-1.0-project waarvoor de Vlaamse Regering op 5 april 2019 een landinrichtingsproject instelde. Water-Land-Schap De Maarkebeek neemt het overstromingsrisico als vertrekpunt maar streeft naar een aanpak die uitdagingen en oplossingen voor landbouw, natuurontwikkeling en landschapskwaliteit maximaal integreert:

- een integrale aanpak van de overstromingsproblematiek, met aandacht voor protectie-, preventie- en paraatheidsmaatregelen
- een integrale aanpak van de waterproblematiek, met aandacht voor waterkwaliteitsdoelstellingen, aquatische ecosystemen en ecosysteemdiensten
- een integrale aanpak van de gebiedsproblematiek, met aandacht voor duurzame landbouw
- Uitwerken van lokale samenwerkingsverbanden, met aandacht voor lokaal leiderschap

De lokale coalitie bestaat uit gemeente Maarkedal, Algemeen Boerensyndicaat, Boerenbond, Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen en Provincie Oost-Vlaanderen.

Binnen het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 voor de Schelde zijn de verschillend acties van de bekkenspecifieke delen van Bovenscheldebekken en het Denderbekken van toepassing.

- De afstroomgebieden van Maarkebeek en Zwalm zijn de (enige) twee prioritaire speerpuntgebieden (klasse 3) binnen het bekken van de Bovenschelde waarvoor na 2027 enkel nog natuurlijk herstel nodig zal is.
 - Voor de Zwalm werd in 2019 een participatietraject opgestart dat in 2021 leidde tot het Riviercontract Zwalm (<https://zwalmbeek.riviercontract.be>). Verschillende maatregelen hebben tot doel bijkomende wateroverlast tegen te gaan. In het stroomgebied van de Zwalm vormt het tegengaan van erosie en rechtstreekse instroom van bodemmateriaal in de waterlopen een

- bijkomende uitdaging. De komende jaren kan nog veel winst geboekt worden om nutriënteninflux naar waterlopen te beperken via erosiebestrijdingsmaatregelen langs de waterlopen.
 - De bovenlopen van de Maarkebeek stromen door waardevolle bronbosjes en herbergen zeldzame vissoorten, zoals de rivierdonderpad, beekprik en de beekforel. In het stroomgebied van de Maarkebeek vormt, gezien het glooiende landschap en uitgesproken agrarisch karakter, het tegengaan van erosie en rechtstreekse instroom van bodemmateriaal een bijkomende uitdaging voornamelijk in de bovenlopen van de Maarkebeek.
- Het afstroomgebied van de Molenbeek-Terkleppebeek is een aandachtsgebied binnen bekken Dender.

Op lokaal niveau zijn gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen en hemelwater- en droogteplannen **opgemaakt en belangrijke instrumenten.**

Provincie Oost-Vlaanderen zet via het project Gestroomlijnd Landschap ook in op landschappelijke verbindingen. Twee projectgebieden liggen (deels) binnen het onderzoeksgebied van het GRUP Boven Brakel:

- Terkleppebeek tot Ophasseltbeek (Brakel)
- Maarkebeek (Maarkedal)

3.5 Programma Meer Bos

In functie van doelstelling uit het Vlaamse Regeerakkoord om tegen 2030 10.000 ha nieuw bos te realiseren is de Bossalliantie opgericht. De Bossalliantie publiceerde in 2024 het Groenboek Bosuitbreiding 2030 (<https://www.vlaanderen.be/publicaties/groenboek-bosuitbreiding-2030>).

Het realiseren van de openstaande bosuitbreidingsdoelen binnen de habitatrichtlijngebieden van de Vlaamse Ardennen wordt vanuit de bosalliantie procesmatig ondersteunt via een stimulerend beleid en via geïntegreerd ontwerp onderzoek. Voor de Vlaamse Ardennen is een bestek **voorbereiding** voor een externe studieopdracht in functie van het verder uitwerken van concrete inrichtingsscenario's voor de openstaande bosuitbreidingsdoelen binnen een aantal SBZ-H-deelgebieden van de Vlaamse Ardennen.

Dit (in 2026 op te starten) ontwerp onderzoek zal mee de planvorming van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan kunnen onderbouwen in de planningsfase.

3.6 Onroerenderfgoedbeleid

Binnen het onderzoeksgebied liggen een aantal grote aaneengesloten beschermde cultuurhistorische landschappen:

- Het Burreken²
- Brakelbos met Hof ten Bossche en vallei van de Sassegembeek³
- Hayebos en Verrebeekvallei⁴
- Trimpontbos en omgeving⁵

Er zijn (nog) geen vastgestelde landschapsatlasrelicten. In de wetenschappelijke inventaris landschappelijk erfgoed zijn volgende gebieden als "landschappelijk geheel" aangeduid:

- Bos te Rijst⁶
- Burreken en vallei van de Maarkebeek stroomopwaarts Maarke⁷
- Vallei van de Perlinckbeek⁸
- Rovorst en Kanakkendries⁹
- Brakelbos met Hof ten Bossche en vallei van de Sassegembeek¹⁰
- Trimpontbos en Hayesbos¹¹

Indien deze opgenomen worden als landschapsatlasrelict in de landschapsatlas, zullen ze via het op te maken gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan aangeduid kunnen worden als erfgoedlandschap.

² <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/8472>

³ <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/181009>

⁴ <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15081>

⁵ <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/181007>

⁶ <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135235>

⁷ <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135216>

⁸ <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135219>

⁹ <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135247>

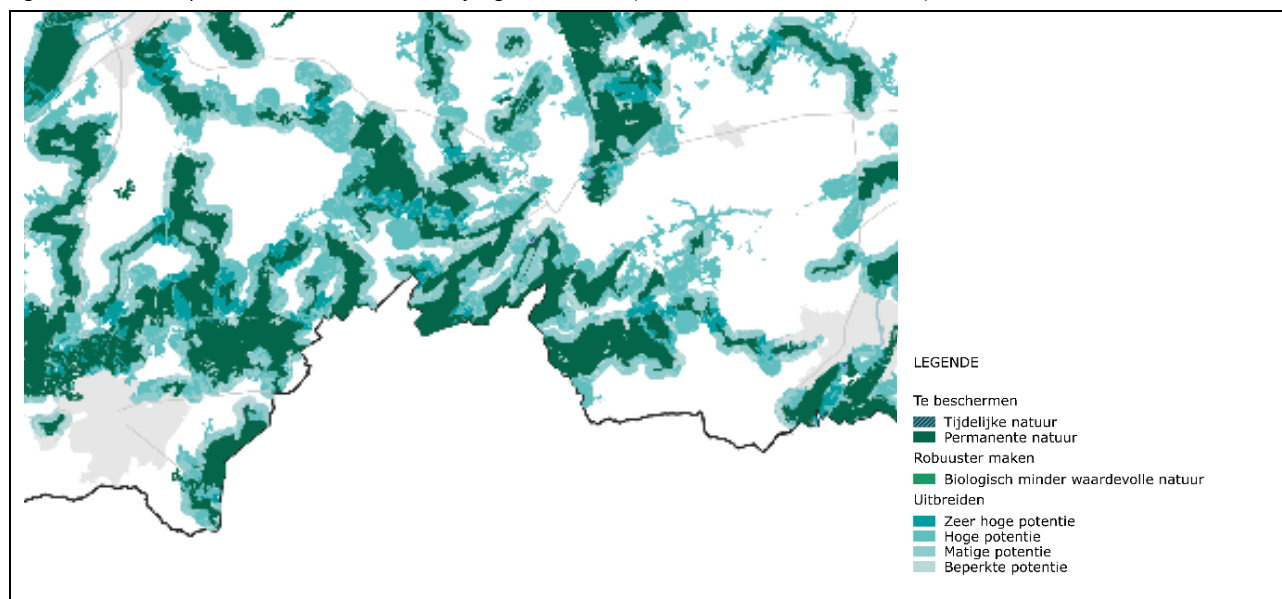
¹⁰ <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135218>

¹¹ <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135228>

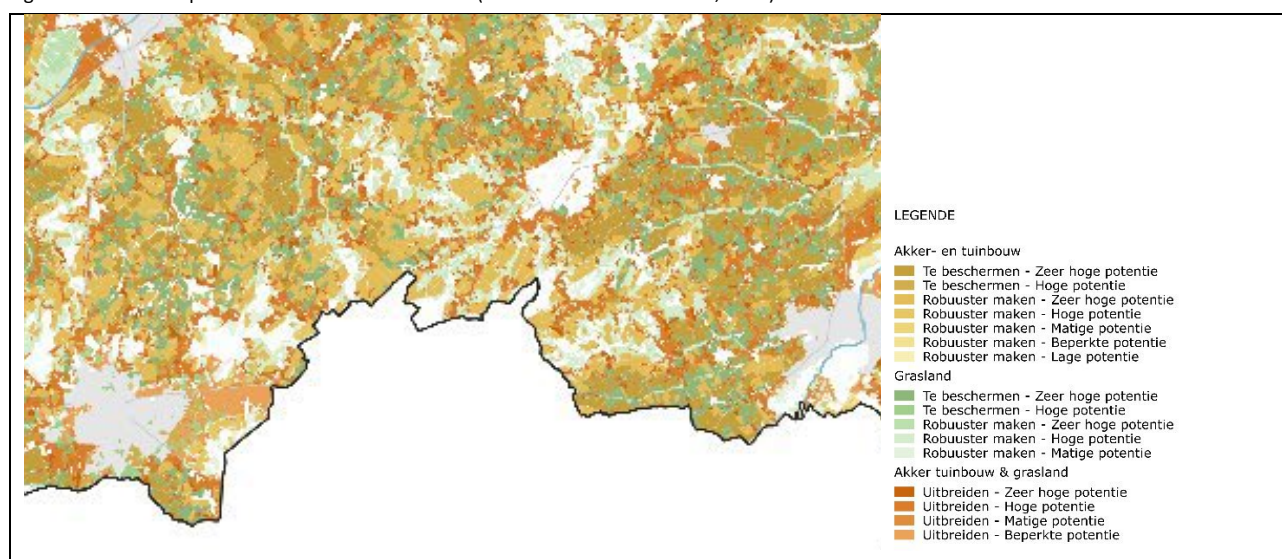
3.7 Provinciaal Ruimtelijk Beleidsplan Oost-Vlaanderen

Het provinciaal ruimtelijk beleidsplan Oost-Vlaanderen is in opmaak. Naar aanleiding van de opmaak van dit beleidsplan werden in functie van een beleidskader 'Transitie naar een robuuste en veerkrachtige ruimte' potentie- en transitiekaarten opgemaakt¹².

Figuur 3-6. Uitsnede potentiekaart robuuste natuurlijke gehelen natuur (Provincie Oost-Vlaanderen, 2022)

Figuur 3-7. Uitsnede potentiekaart land- en tuinbouw (Provincie Oost-Vlaanderen, 2022)

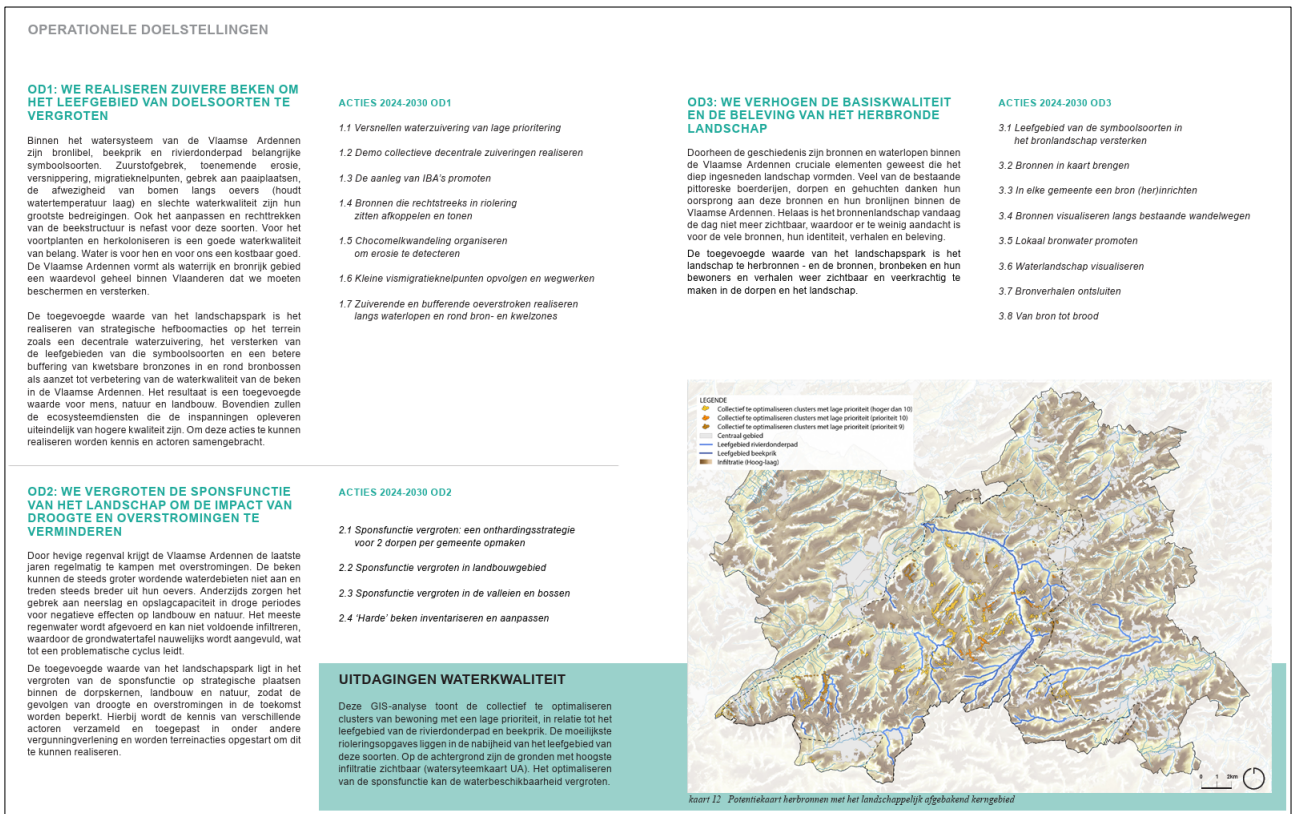
3.8 Vlaamse Parken: landschapspark Vlaamse Ardennen

Op 13 oktober 2023 erkende de Vlaamse Regering de Vlaamse Ardennen als landschapspark. Een lokale gebiedscoalitie werkt op basis van een masterplan en operationeel plan aan het versterken van de landschapskwaliteit in de Vlaamse Ardennen.

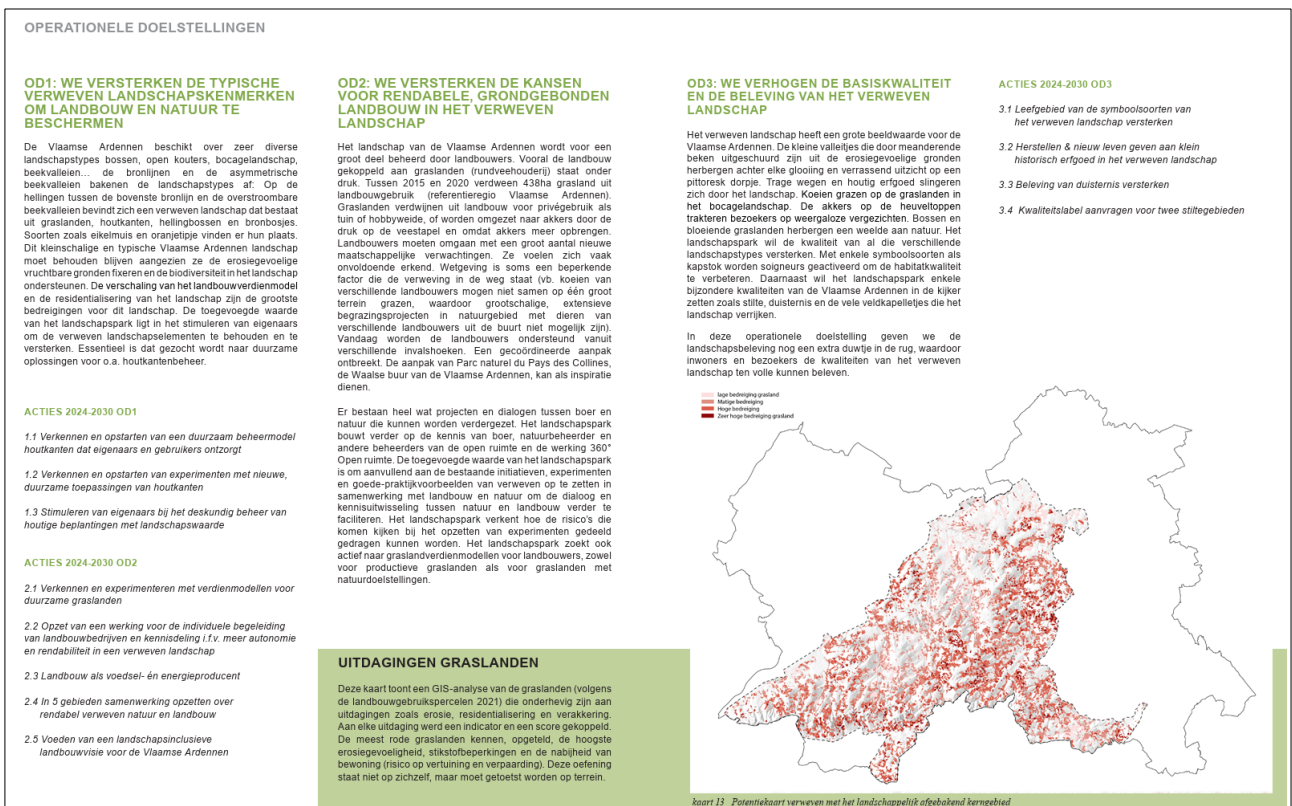
In het masterplan zijn operationele doelen geformuleerd om – complementair aan het Vlaams Natura 2000-beleid - te werken aan een verbetering van de waterkwaliteit, het vergroten van de sponsfunctie van het landschap en het versterken van de typische verweven landschapkenmerken om landbouw en natuur te beschermen

¹² <https://dms.oost-vlaanderen.be/download/cab32380-23d7-4182-a9d0-a7935f2bfa3e/ROBU%20Studie%20potentiekaarten.pdf>

Figuur 3-8. Masterplan Landschapspark Vlaamse Ardennen, strategische doelstelling 2. Herbronnen

Figuur 3-9. Masterplan Landschapspark Vlaamse Ardennen, strategische doelstelling 3. Verweven

4 Motivering van de agendering

4.1 Toetsing beleidsmatige prioriteiten

In onderstaande tabel wordt het voorstel getoetst aan de inhoudelijke prioriteiten voor het AGNAS-programma.

Prioriteit	Beoordeling
Natura 2000	Het plangebied omvat zes SBZ-H-deelgebieden van het SBZ-H Vlaamse Ardennen met een grote openstaande taakstellingen aan Natura 2000-doelen op vlak van bosuitbreiding en leefgebied voor Rivierdonderpad en Beekprik in de bovenlopen van o.a. de Zwalmbeek. Binnen het SBZ-H moet in totaal ca. 1.000 ha bosuitbreiding gerealiseerd worden tegen 2040. Binnen het GRUP Rond Ronse werd ca. 360 ha bosuitbreidingsgebied vastgelegd. Via GRUP Boven Brakel kan een volgende reeks deelgebieden aangepakt worden i.f.v. 150 ha effectieve bosuitbreiding.
PAS Stikstofsanering	In de PAS is het SBZ-deelgebied BE2300007-C Zuidvlaamse Heuvelrug van Kluisbos tot Neigembos opgenomen als stikstofsaneringsgebied i.f.v. hydrologisch herstel op landschapniveau Aan te pakken knelpunten zijn beschreven in de PAS-gebiedsanalyse (https://purews.inbo.be/ws/portalfiles/portal/14581090/VanUytvanck et al 2018 PASGEBIEDSANALYSEBE_2300007BossenVlaamse_ArdennenEnAndereZuidvlaamseBossen.pdf). De belangrijkste knelpunten in deze deelzone situeren zich op het vlak van verzuring en eutrofiëring. Verzuring treedt vnl. op in Beukenbossen die voorkomen op matig zure leembodems. Ze zijn grondwateronafhankelijk en door het ontbreken van buffering via die weg dan ook zeer gevoelig voor verzuring. De meeste bossen zijn echter klein (de meeste zijn kleiner dan 100 ha) waardoor de impact meestal het volledige bos betreft. Naast directe N-depositie treedt eutrofiëring ook op door erosie van aanpalende landbouwgronden. In deze deelzone en in de hele SBZ zijn vaak hoger gelegen delen in gebruik als akker. In de leemstreek zijn deze zeer erosiegevoelig. In vele hellingbossen treedt er in de winter erosie op met afspoelend leem. Voedselrijk water en leem komt zowel op de valleiflanken terecht - en beïnvloedt daar de hellingbossen als in de bronbeken. Dit heeft vaak desastreuze gevolgen voor de ontwikkeling van de kruidige vegetaties. Naast eutrofiëring worden vegetaties ook bedolven onder een laag voedselrijke leem. Indien dit zich herhaalt, worden de soortenrijke vegetaties vervangen door ruigtes met vnl. grote brandnetel. In een vijftal deelgebieden zijn er ook verhoogde waarden van N-verbindingen in het grondwater gemeten. Dit heeft een negatieve invloed op de grondwaterafhankelijke vegetatietypen. Voor de ontwikkeling van soortenrijke graslanden is de huidige depositie van stikstof veel te hoog. Het gaat bijna steeds om relicten die bovendien ver uit elkaar liggen. Verder zijn er ook problemen met overstorten en/of riooluitlaten in deze deelzone. Dit is o.m. het geval in Bos Ter Rijst (Bosgatstraat), Burreken (bewoning volledig rondom), Sassegembeek (Pullem), Everbeekse bossen (Wallekouter, Pevenage, Lobe, Trimpont, Kremerstraat, Bergstraat, Plankouter, Terkleppe, Breedstraat). Prioritaire herstelmaatregelen zijn het herstel van de waterhuishouding, terugdringen van erosie via een herinrichting op landschapsschaal van de grenzen tussen akkers en bossen, bebossen van de onbeboste toppen of kouters die afstromen naar de bossen, met elkaar verbinden van bossen, bufferen tegen erosie, uitspoeling/inwaaing van nutriënten via schermbossen...
Meer Bos	Het GRUP Boven Brakel draagt substantieel bij aan de doelstelling om tegen 2030 10.000 ha extra bos te realiseren. Binnen het GRUP Boven Brakel wordt ruimte voorzien voor minstens 150 ha effectieve bosuitbreiding.
Blue Deal Natte Natuur Klimaatadaptatie LULUCF	Aanpak van erosieknelpunten in op de steile flanken en in de brongebieden en bovenloop van de verschillende beken is een urgente beleidsopgave. Via het GRUP Boven Brakel zullen de noodzakelijke herbestemmingen doorgevoerd kunnen om een duurzamer bodem- en waterbeheer mogelijk te maken waarbij hemelwater in de bovenstroomse delen van het Dender- en Scheldebekken beter vastgehouden wordt.

4.2 Toetsing uitvoeringsgerichtheid

Het ANB en de terreinbeherende verenigingen zullen in eerste instantie moeten instaan voor het realiseren van de natuur- en bosuitbeidingsdoelen binnen de bijkomend af te bakenen natuur- en bosgebieden.

De gebiedscoalitie rond het Landschapspark Vlaamse Ardennen kan betrokken en ingezet worden voor het overleg de lokale stakeholders in het gebied. Vooral de operationele doelstellingen van het masterplan met betrekking tot

zuivere beken en het vergroten van de sponsfunctie van het landschap sluiten aan bij de plandoelstellingen van het voorgestelde GRUP.

De door Departement Omgeving i.k.v. T.OP Dender opgezette proefprojecten inzake de brongerichte aanpak bovenstrooms bufferen van sediment én water kunnen in het pilootgebied rond de Terkleppenbeek kunnen verder gezet en uitgebreid worden naar het volledige plangebied.

Via het stikstofsaneringsprogramma zijn middelen beschikbaar vanuit de PAS-provisie om het hydrologisch herstel op landschapsniveau via geïntegreerde inrichtingsprojecten te realiseren.

5 Preliminare werkhypothese voorgenomen plan

Op basis van de geformuleerde plandoelstellingen is naar aanleiding van de opmaak van de agenderingsnota een eerste indicatieve werkhypothese voor de mogelijke af te bakenen landbouw-, natuur- en bosgebieden uitgewerkt. Deze werkhypothese laat toe een aantal indicaties te geven m.b.t. de oppervlakte af te bakenen landbouw-, natuur- en bosgebieden én een eerste analyse te maken van de mogelijke landbouwimpact via een LIS-analyse voor de gebieden die mogelijk via het GRUP herbestemd zouden kunnen worden van agrarisch gebied naar natuur- of bosgebied.

Deze werkhypothese is zeer indicatief en op zich géén resultaat van enig overleg noch voorwerp van adviesvraag, goedkeuring of beslissing. Zowel de voorgestelde gebieden als oppervlaktes zijn provisorisch en géén voorafname op het nog uit te werken ruimtelijk uitvoeringsplan. Dat impliceert principieel dat tijdens het planningsproces ook andere alternatieven of voorstellen voor bijkomende natuur- en bosgebieden voorwerp van het onderzoek in de planningsfase kunnen zijn. De uiteindelijke oppervlakte bijkomende natuur- en bosgebieden die via het ruimtelijk uitvoeringsplan afgebakend wordt kan hoger of lager liggen.

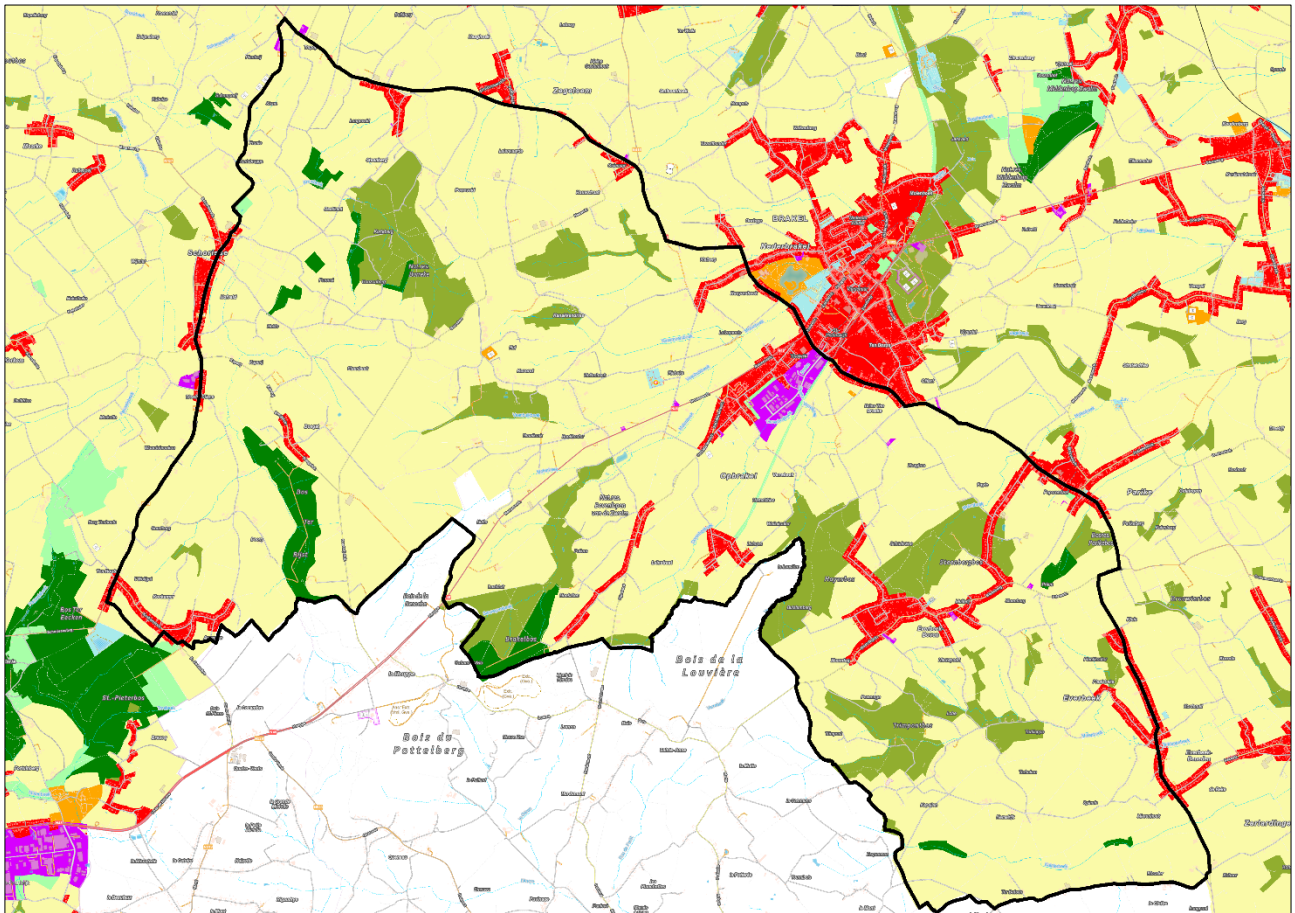
Over de oppervlakte agrarisch gebied te differentiëren als bouwvrij agrarisch gebied, agrarisch gebied met overdruk natuurverwevingsgebied of agrarisch gebied met ecologisch belang wordt in deze agenderingsfase nog géén uitspraak gedaan.

Preliminare ruimtebalans:

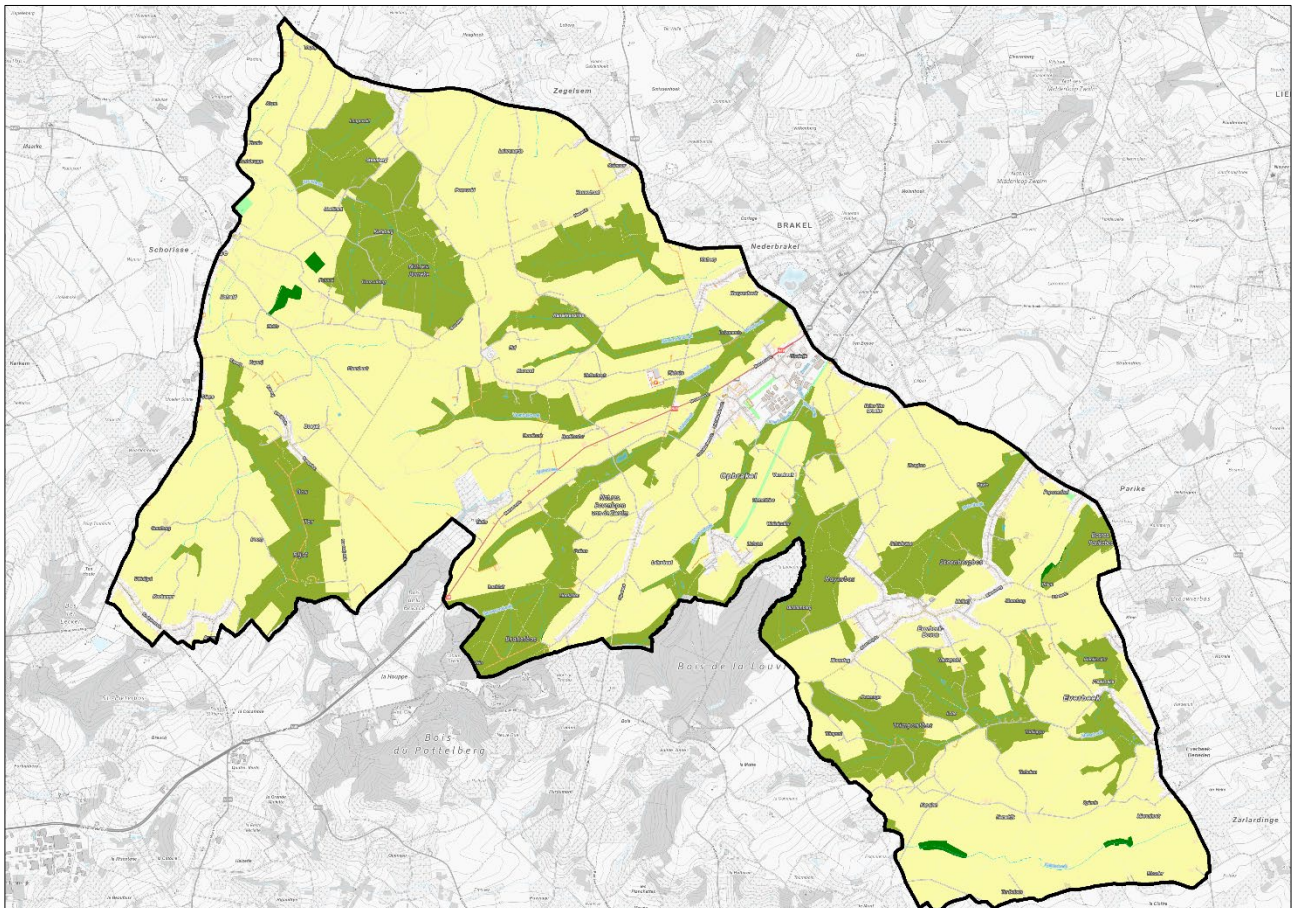
Bestemmingscategorie	Actueel	Potentieel	Balans
Landbouw	3.392 ha	2.931 ha	-461 ha
Natuur, bos of overig groen	583 ha	1.044 ha	+461 ha

Binnen de 461 ha die potentieel herbestemd zouden kunnen worden van agrarisch gebied naar natuur- of bosgebied bevindt zich thans ca. 312 ha geregistreerd landbouwgebruik (64%). Een meer gedetailleerde LIS is in bijlage gevoegd.

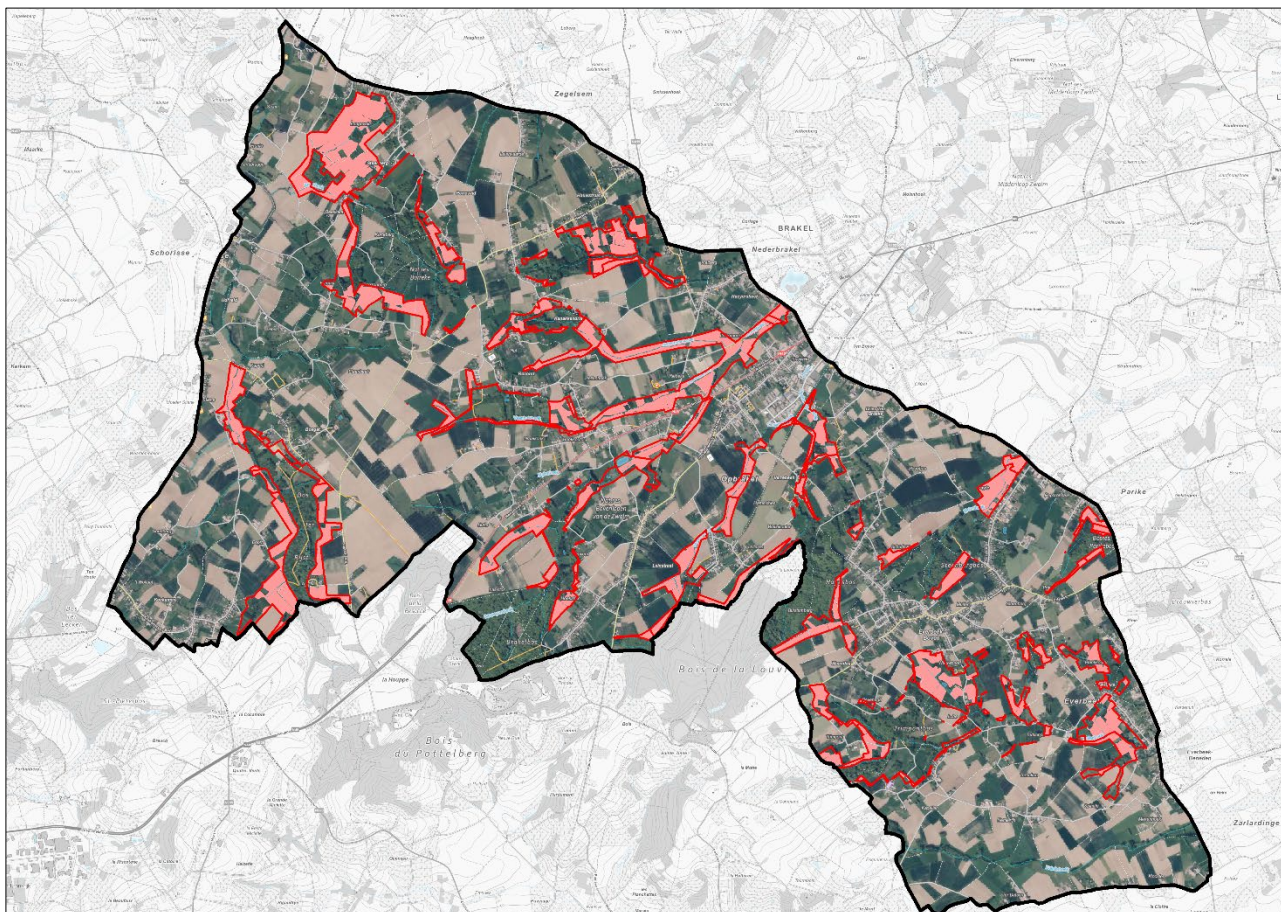
Figuur 3-1. Actuele bestemmingen volgens bestemmingscategorie

Figuur 3-2. Preliminaire werkhypothese voorgenomen plan: landbouw-, natuur- en bosgebieden.

Figuur 3-3. Preliminair werkhypothese voorgenomen plan: actueel landbouwgebruik in naar natuur- of bosgebied te herbestemmen agrarische gebieden.

6 Aandachtspunten voor verder onderzoek in de planningsfase

Naar aanleiding van de agendering zijn een aantal gebiedsspecifieke knelpunten, aandachtspunten, vragen of bezorgdheden door de betrokken partners geformuleerd. Bij de uitwerking van het planvoorstel zal verder nagegaan moeten worden op welke wijze deze problematieken verder aan bod kunnen komen tijdens planproces.

Volgende aandachtspunten zijn daarbij genoteerd:

- Het aanpakken van de problematiek van erosie/sedimentafvoer vanop de heuvelkammen van de Vlaamse Ardennen naar de lager gelegen gebieden is een urgente beleidsopgave. Het planningsproces zal daarom ook moeten inzetten op het voorzien van de nodige ruimtelijke randvoorwaarden i.f.v. bodem- en waterbeleidsdoelstellingen (i.c. het beter vasthouden en laten infiltreren van hemelwater, bufferen...).

7 Bijlagen

In bijlage bij deze agenderingsnota wordt een LIS gevoegd.

POTENTIEELAGNAARN_BOVENBRAKEL

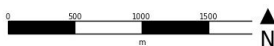
De landbouwimpactstudie is een geautomatiseerde gebiedsanalyse op basis van beschikbare gegevens. De studie geeft indicatief de impact van een gebiedsontwikkeling weer op de gekende landbouwpercelen, voor de bijhorende bedrijven en op de huidige agrarische bestemmingen.

Deze landbouwimpactstudie beschrijft het studiegebied uit Figuur 1.

Figuur 1: Studiegebied

 Studiegebied

© Dept LV, 2025
generated at: 2025-10-31 11:20:37

INHOUD

DISCLAIMER	2
1 HET RESULTAAT VAN DE LANDBOUWIMPACTSTUDIE	3
2 DUIDING BIJ DE LANDBOUWIMPACT	5
2.1 DUIDING BIJ DE LANDBOUWIMPACT	5
2.2 DE GEBIEDSBETROKKENHEID	7
2.3 ENKELE KENGETALLEN VOLGEND UIT DE LANDBOUWGEBRUIKSAANGIFTE	7
2.4 DE GESCHATTE KOSTEN IN EURO VOOR HET LANDBOUWGEBRUIK BIJ GEBRUIKSBEÏNDIGING	7
2.5 DE ANDERE PERCELEN	7
3 HET GEBRUIK VAN DE LANDBOUWIMPACTKAART	8
3.1 AFWEGEND	8
3.2 MITIGEREND	8
3.3 PARTICIPEREND EN TRAJECTBEGELEIDING	8
3.4 VISIEVORMEND	9
4 ENKELE AANDACHTSPUNTEN BIJ HET GEBRUIK VAN DE LANDBOUWIMPACTSTUDIE	9
4.1 ACCURAAATHEID	9
4.2 UPDATE EN VERFIJNING	9
4.3 TRANSITIEKOSTEN VOOR FUNCTIEVERLIES	9
4.4 TOTAALPLAATJE BEKIJKEN	9
5 MEER INFORMATIE EN DUIDING	9

DISCLAIMER

Deze landbouwimpactstudie is het resultaat van een desktopanalyse uitgevoerd door het agentschap Landbouw en Zeevisserij. De analyse maakt gebruik van beschikbare gegevens en geeft een indicatie van de impact op de gekende landbouwpercelen en de agrarische bestemming. De inzichten en conclusies in de LIS kunnen dus mogelijk verschillen van de reële situatie ter plaatse.

De LIS is vrij te gebruiken onder de bronvermelding “Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij”.

De gegevens, inzichten en conclusies zijn echter uitsluitend te gebruiken en interpreteren in de context van dit rapport. Het agentschap is niet aansprakelijk voor de schade of enig ander nadelig gevolg dat voortvloeit uit het gebruik of de toepassing van deze LIS in enige andere context of voor andere doeleinden.

Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij behoudt alle intellectuele rechten op dit rapport voor zover wettelijk toegekend.

1 HET RESULTAAT VAN DE LANDBOUWIMPACTSTUDIE

De berekening van de landbouwimpact gebeurt op basis van het studiegebied en het geeft de betrokkenheid van de landbouw met het gebied weer. Als het studiegebied geen geplande project is, dan is de landbouwimpactstudie een informatieve studie. Ook dan is het een goed afwegingskader.

De resultaten van de landbouwimpactstudie worden weergegeven in de volgende tabel:

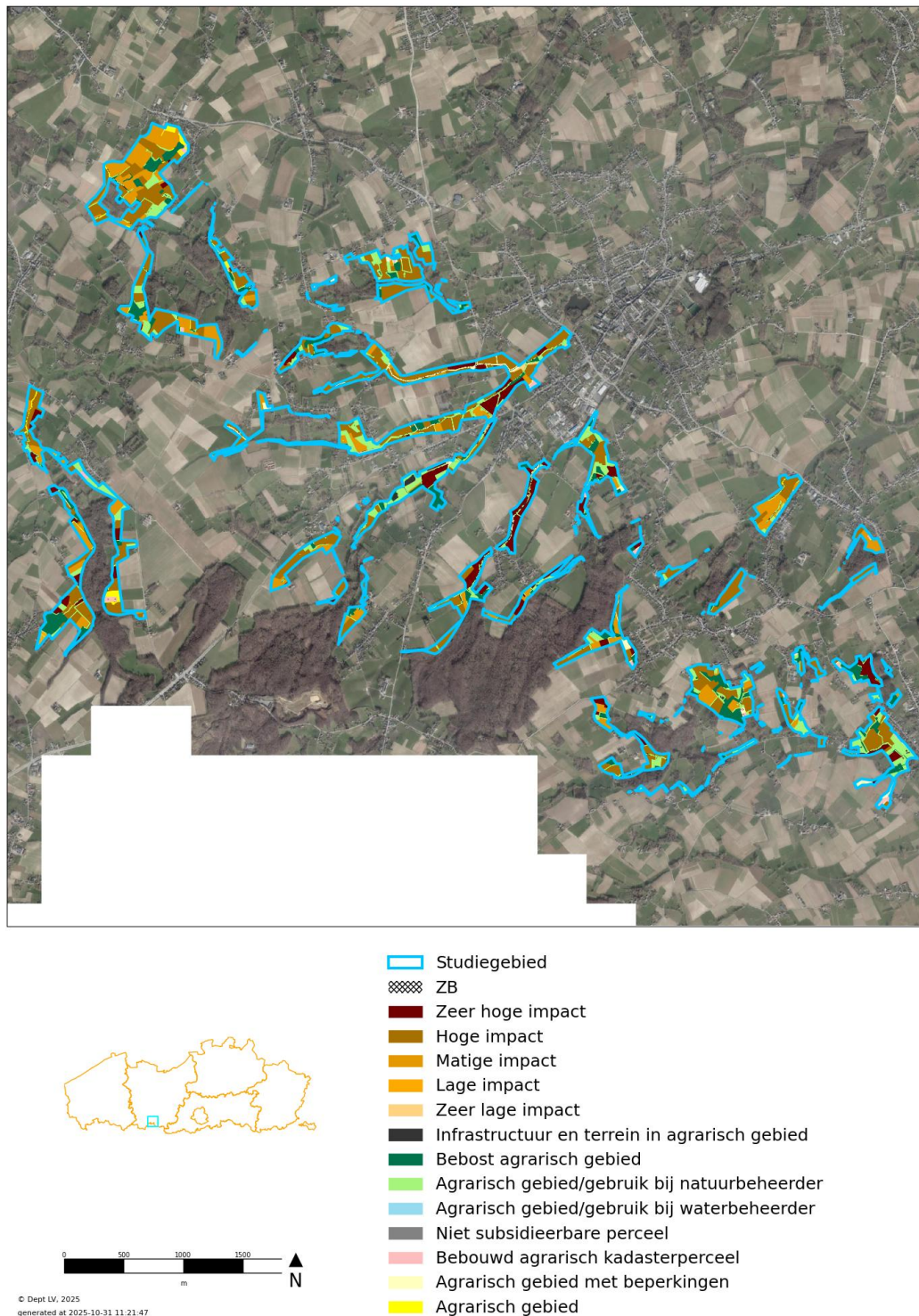
Landbouwimpact indeling voor het project	Totaal	Bij sterk betrokken landbouwers	Bij andere landbouwers
Landbouwooppervlakte met mogelijks zeer hoge perceelsimpact (ha)	52.09	8.88	43.55
Landbouwooppervlakte met mogelijks hoge perceelsimpact (ha)	195.82	36.46	164.97
Landbouwooppervlakte met mogelijks matige perceelsimpact (ha)	84.58	17.89	70.01
Landbouwooppervlakte met mogelijks lage perceelsimpact (ha)	1.11	0.13	0.98
Landbouwooppervlakte met mogelijks zeer lage perceelsimpact (ha)	3.73	2.34	3.73
Totale landbouwooppervlakte (ha)	314.03	60.09	259.94
Aantal betrokken landbouwers	139	32	107
Aantal landbouwers met bedrijfszetel	0	0	0
Aantal bedrijfszetels of bedrijfsgebouwen	0	0	0
Aantal bedrijfszetels in de omgeving (tot 300 m)	77		
Oppervlakte infrastructuur in agrarisch gebied (Grb en Rbh) (ha)	14.68		
Oppervlakte bebost agrarisch gebied (Bwk, Vaststellingen en Rbh) (ha)	57.62		
Oppervlakte agrarisch gebied/gebruik bij natuurbeheerder geristreerd (Registraties en Rbh) (ha)	57.94		
Oppervlakte agrarisch gebied/gebruik bij waterbeheerder geregistreerd (Registraties en Rbh) (ha)	0.00		
Oppervlakte niet subsidieerbaar perceel in agrarisch gebied (Vaststellingen en Rbh) (ha)	0.00		
Oppervlakte bebouwd kadaster in agrarisch gebied (Grb, Vaststellingen en Rbh) (ha)	7.88		
Oppervlakte agrarisch gebied met beperkingen (Beleidskaarten en Rbh) (ha)	5.77		
Oppervlakte agrarisch gebied (Rbh) (ha)	3.82		
Oppervlakte andere gebiedsbestemmingen (Rbh) (ha)	0.00		
Totale oppervlakte (ha)	461.39		

Kostenraming voor de wijziging van het landbouwgebruik in het studiegebied zijn in de volgende tabel weergegeven:

Geschatte kosten voor het landbouwgebruik bij	Totaal berekend bedrag (Euro)	Bij sterk betrokken landbouwers (Euro)	Bij andere landbouwers (Euro)	Oppervlakte berekende percelen (ha)	Oppervlakte waarop van toepassing (ha)
Onmiddellijke gebruiksbeëindiging	2279390	431404	1847987	349.53	314.03
Uitgefaseerde gebruiksbeëindiging	1349391	225220	1124172	349.53	314.03
Ingang nulbemesting (2gve)	738799	169844	568955	119.46	115.83
Ingang minimale bemesting (100 + 2gve)				0.00	0.00
Instelling natuurbehoud historisch permanent grasland	186826	45054	141772	185.70	176.16

De resultaten worden eveneens door kaarten weergegeven. De kaarten verhogen de transparantie en maken de landbouwimpactstudie zeer bruikbaar. In Figuur 2 is de landbouwimpactkaart voor het studiegebied weergegeven.

Figuur 2: Landbouwimpact

2 DUIDING BIJ DE LANDBOUWIMPACT

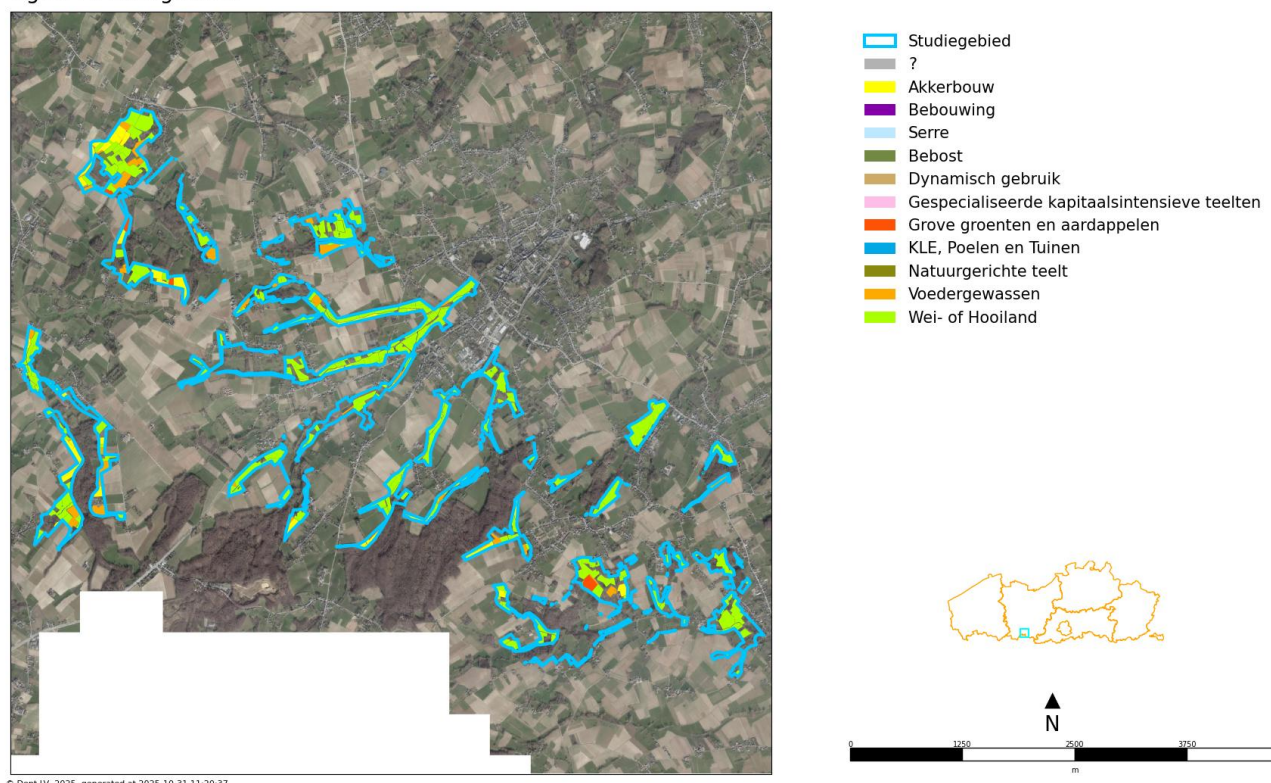
De landbouwimpactstudie geeft de mogelijke perceelsimpact weer in twee klassen van gebiedsbetrokkenheid en dit voor de in 2021-2022 geregistreerde percelen in landbouwgebruik, indicatieve bedrijfszetels en serres. Eveneens worden de totale landbouwoppervlakte, het aantal betrokken landbouwers en het aantal landbouwzetels weergegeven. De landbouwimpactstudie schat op vraag de transitiekosten bij gebruiksbeëindiging of voor enkele specifieke scenario's in. Vervolgens werd het resterend agrarische gebied gedifferentieerd naargelang het reëel gebruik of de mogelijkheden van landbouwgebruik.

2.1 DUIDING BIJ DE LANDBOUWIMPACT

De perceelsimpact werd berekend voor de landbouwpercelen. De aangiften van Natuurpunt, ANB, LiLa, vzw Durme en VWW werden hiervoor niet meegenomen. De berekening is gebaseerd op het gebruik en houdt geen rekening met het eigendomsstatuut van de percelen.

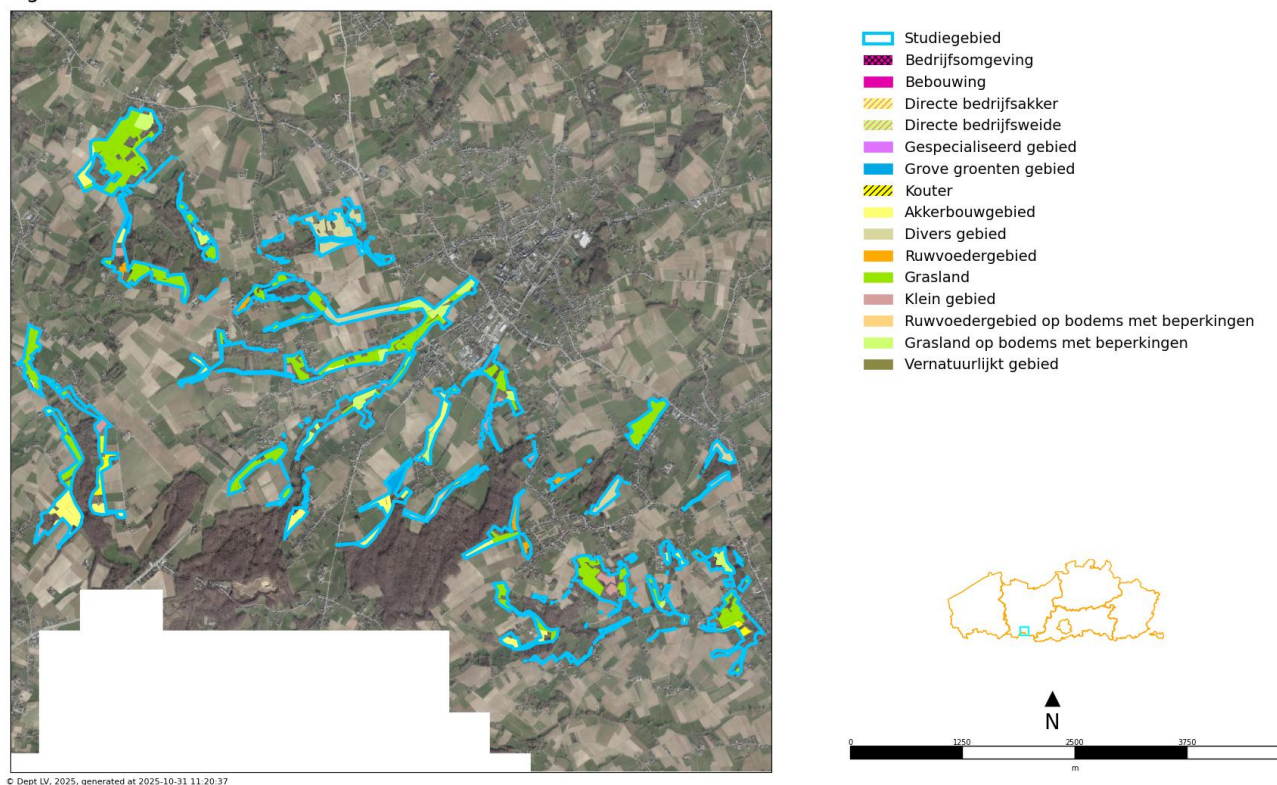
De aangifte wordt vervolledigd met een indicatie van de bedrijfszetels en serres. Vervolgens wordt het gebruik bepaald, rekening houdend met de teeltaangiften tot 10 jaar terug. Het landbouwgebruik wordt weergegeven in Figuur 3.

Figuur 3: Landgebruik

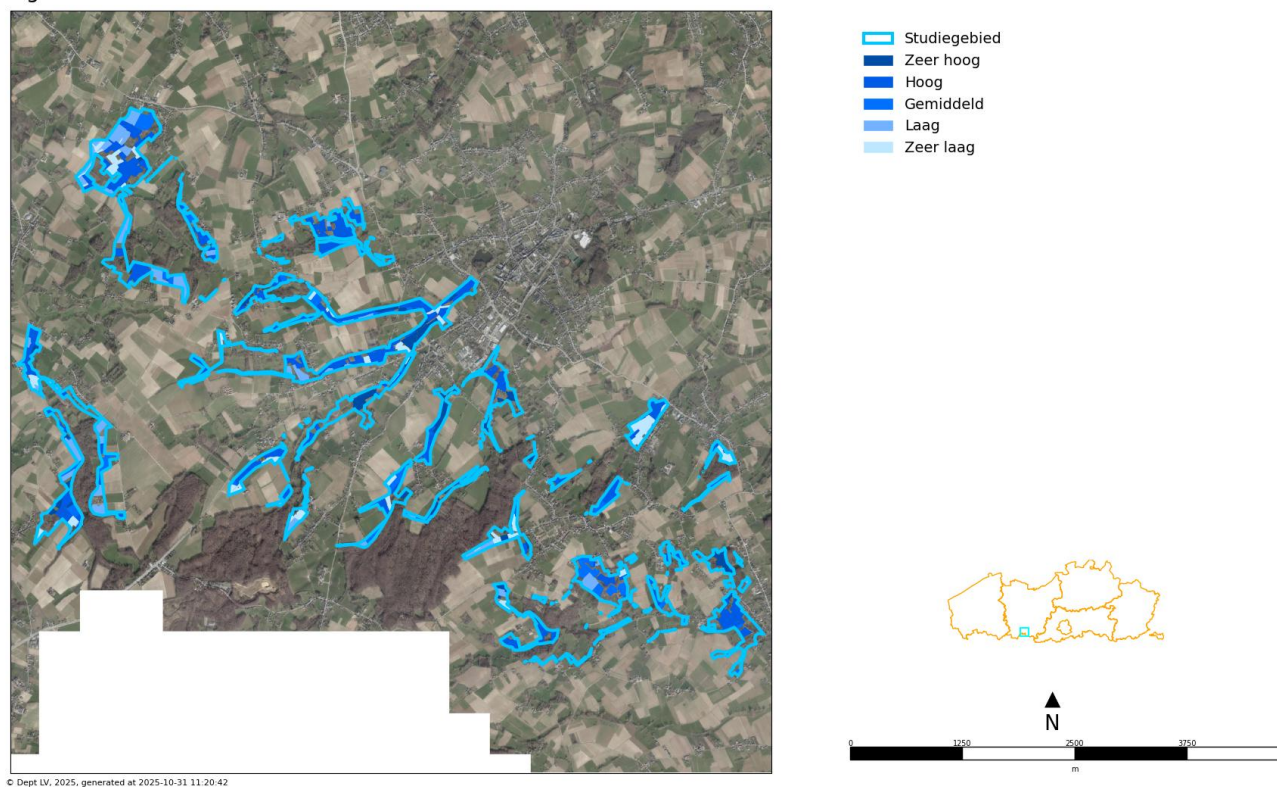
Op basis van het landbouwgebruik, zijn ruimtelijke samenhang, de bedrijfsstructuur en waar nodig de intrinsieke bodemkwaliteit, wordt de landbouwstructuur weergegeven in Figuur 4.

Figuur 4: Landbouwstructuur

Het landbouwgebruik wordt aangevuld met bedrijfseconomische gegevens om de landbouwwaarde te berekenen. Het resultaat wordt in Figuur 5 weergegeven.

Figuur 5: Landbouwwaarde

De landbouwstructuur en de landbouwwaarde bepalen samen de landbouwimpact op de landbouwpercelen en geven bijgevolg meer duiding.

2.2 DE GEBIEDSBETROKKENHEID

Afgezien van de perceelsimpact kan een bedrijf zwaar getroffen worden bij de projectrealisatie door de betrokkenheid van de uitgebate percelen met het gebied. Alle percelen van een professioneel geacht bedrijf (Berekend standaard omzet is meer dan 25.000 euro) krijgen de aanduiding 'Sterk betrokken' als 20 % of meer van het bedrijfsareaal gelegen is binnen het studiegebied of als de leefbaarheid verbonden is met het bedrijfsareaal gelegen in het studiegebied. De andere percelen zijn aangeduid als 'Andere'.

Deze indeling kan enkel geduid worden als er meerdere landbouwers per klasse aanwezig zijn omwille van hun privacy.

2.3 ENKELE KENGETALLEN VOLGEND UIT DE LANDBOUWGEBRUIKSAANGIFTE

Uit de gebruiksaangifte wordt de totale geregistreerde landbouwooppervlakte, het aantal betrokken landbouwers en het aantal bedrijfszetels dat zich binnen het studiegebied bevindt, weergegeven.

2.4 DE GESCHATTE KOSTEN IN EURO VOOR HET LANDBOUWGEBRUIK BIJ GEBRUIKSBEÏNDIGING

Als het project direct wordt uitgevoerd, wordt het bedrag van de gebruiksbeëindiging berekend zoals de uittredingsvergoeding van de gebruiker bij onteigeningen. Daarbij wordt een billijke vergoeding voorzien voor het verlies van landbouwgebruik. De billijke vergoeding houdt rekening met het feit dat de gebruiker het project niet kon voorzien. Bij een geleidelijke gebruiksbeëindiging zal de gebruiker nieuwe investeringen vermijden. Daarom werd ook het bedrag berekend waarbij er geen afschrijvingen meer verondersteld zijn voor het bedrijf. Bij deze berekening nemen we enkel de percelen mee, die daarvoor voldoende informatie bevatten. Zo worden de gebouwen, de kapitaalsintensieve percelen en de natuurgerichte teelt niet berekend.

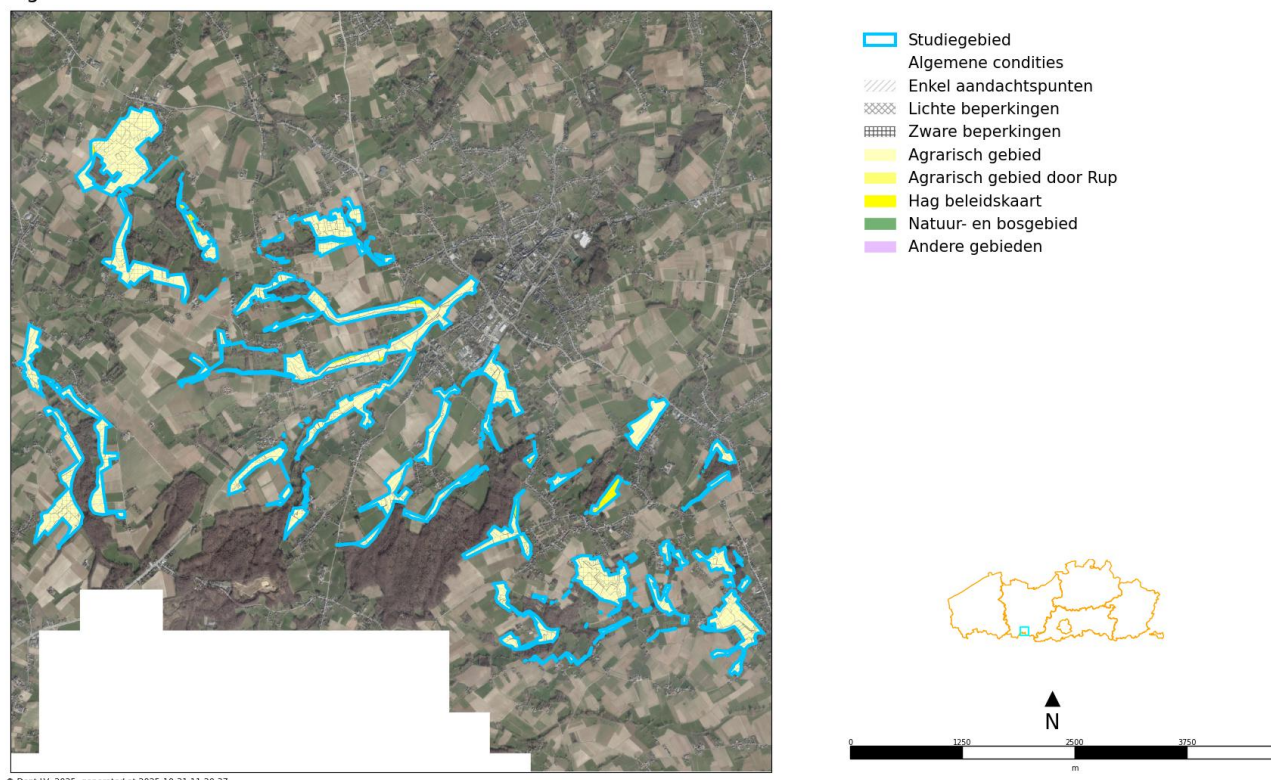
Specifiek voor bestemmingswijzigingen worden de gebruiksbeperkingen vanuit de gebruikerscompensatie berekend. Het gaat om de bemestingsbeperkingen na de bestemmingswijziging van historische permanente graslanden van een agrarische naar een groene bestemming door een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Voor de actief in te schakelen overstromingsgebieden kan de vergoeding berekend worden conform de uitvoering van het integraal waterbeleid zodra de overstromingsfrequenties voor en na de inschakeling bekend zijn.

2.5 DE ANDERE PERCELEN

Naast de landbouwpercelen is er ook de agrarische bestemming. Het gedeelte van deze bestemming dat niet als landbouwgebruik gekend is wordt hier belicht. Bepaalde stukken zijn bebouwd, bebost of geregistreerd door niet-landbouwers. Het overige agrarische gebied wordt ingedeeld naargelang de gebruiksmogelijkheden. Het resterend gebied wordt ongedifferentieerd weergegeven om zo het studiegebied volledig te beschrijven. De basis voor de differentiatie van de gebruiksmogelijkheden wordt door het landbouwkader in Figuur 6 weergegeven voor de landbouwpercelen en de agrarische bestemmingen binnen het studiegebied.

Figuur 6: Landbouwkader

© Dept LV, 2025, generated at 2025-10-31 11:20:37

3 HET GEBRUIK VAN DE LANDBOUWIMPACTKAART

De projectmatige landbouwimpactstudie is ontwikkeld om een snelle, transparante en objectieve inschatting te kunnen maken over de invloed van een project op het landbouwgebruik, de landbouwbedrijven en het agrarisch gebied. Deze inschatting kan gebruikt worden voor de onderbouwing van beslissingen over het project inzake uitvoering, locatie en begeleiding. De mogelijkheden evenwel ruimer, zoals:

3.1 AFWEGEND

De druk op de ruimte in Vlaanderen maakt het noodzakelijk om nieuwe ontwikkelingen maatschappelijk af te wegen op hun meerwaarde t.o.v. de huidige invulling en potentiële ontwikkelingen. De landbouwimpactstudie kan input geven om een nieuwe geplande gebiedsontwikkeling maatschappelijk te toetsen op haar meerwaarde tegenover de huidige landbouwtoestand.

3.2 MITIGEREND

In een vroegtijdig stadium kan de landbouwimpactkaart veel informatie geven aan de project-ontwikkelaar. Bij een zoekzone als studiegebied is de aangeleverde informatie ruimer dan de reële impact en kan er worden bijgestuurd om de impact te matigen.

3.3 PARTICIPEREND EN TRAJECTBEGELEIDING

In een participatief traject kan de landbouwimpactkaart als objectieve basis worden gebruikt. De landbouwers kunnen de kaart verder verfijnen door zelf gegevens aan te leveren. Als de consequenties groot worden ingeschat, kunnen de landbouwers die willen geëncquêteerd worden door middel van een

landbouweffectenrapport of LER. Het LER verwerft dan inzichten en aan de hand daarvan wordt de instrumentenkoffer voorgesteld om het project te realiseren.

3.4 VISIEVORMEND

De landbouwimpactstudie geeft geen visie weer, maar ze is uitermate geschikt om een visie te ondersteunen. Zo kan ze dienen als bouwsteen voor gebiedsontwikkelingen.

4 ENKELE AANDACHTSPUNTEN BIJ HET GEBRUIK VAN DE LANDBOUWIMPACTSTUDIE

Bij het gebruik van de landbouwimpactstudie hou je rekening met volgende punten:

4.1 ACCURAATHEID

Voor de geschetste mogelijkheden is de landbouwimpactstudie een snel, transparant en objectief instrument. Het is wel belangrijk te weten dat deze studie een indicatieve weergave is van de landbouwimpact op basis van de beschikbare gegevens. Het resultaat van deze studie is dan ook afhankelijk van de waarde van de basisgegevens en mag niet worden overroepen. Deze gegevens zijn in elk geval voldoende accuraat om op planniveau te kunnen werken, op perceelsniveau is een terreincheck aangewezen.

4.2 UPDATE EN VERFIJNING

De basisgegevens worden periodiek aangepast en dat moment is geschikt om gelijktijdig de methodiek te verfijnen.

4.3 TRANSITIEKOSTEN VOOR FUNCTIEVERLIES

Voor schadeberekeningen voorziet de studie enkele mogelijke transitie van het landbouwgebruik. Voor specifieke processen, zoals vernatting van landbouwgebieden of voor andere opgelegde landbouwgebruiksbeperkingen, is de huidige tool niet ontwikkeld. Als men voor deze processen de gebruikswaardevermindering kent, dan laat de gebruikte methodiek toe deze te berekenen.

4.4 TOTAALPLAATJE BEKIJKEN

Vanuit efficiëntieoverwegingen is het logisch om de transitiekosten te minimaliseren, maar bij de daadwerkelijke projectuitvoering moet weliswaar met meerdere factoren rekening worden gehouden.

5 MEER INFORMATIE EN DUIDING

Meer informatie over de LIS is te vinden op onze website <https://lv.vlaanderen.be>, specifiek op <https://lv.vlaanderen.be/nl/voorlichting-info/publicaties-cijfers/landbouwimpactstudie>